Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...ай 1921 оной ... 21-нээ гарана. | № 80 (18103) | 1989 оной апрелиин 6, четверг | Сэн 3 мүн.

...УБАДА ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

...ТАСС). Хани ...ороо...эр эндэ ...М. С. Горбачев ...ай удаа...эр хойшо ...ааг соохи В. И. ...ай дэргэдэ ве...

...ааг болон Ф. Ка...ийнхаа гараже, ...ошобо. Баярай ...ы тохёолдобо. Ку...ын болон СССР-...ийнхнүүд эдэлнэ. ...ардэ — М. С. Гор...ин бэшэгтэй лен...совет хүгэлбэри...

...совет делегаци ...социально эконо...ратые харуулһан ...пэн выставкэдэ ...24 павильоноо...ы выставкын ком...ехэ 3 нара соо хү...Кубын револю...30 жэлэй ойдо ...тэрээ нээгдэ...ын болзор соо ...ории үнэй орожо ...кубынхидан, ха...

...ГЭЙ ҺУНГУУЛИИН КОМИССИДА

...Москвада, Союзуудай байшан соо СССР-эй ...депутадуудай һунгалта үнгэргэхэ талаар Түбэй һунгуулиин заседани болобо.

...ны, национально-территориальна округуудһаа ...ниинүүдһээ СССР-эй арадай депутадуудай һунгуулиин комиссинуудай, партийна, совет, профсоюзай, комсомолой организацинуудай, эмхи зургаануудай, ажалша коллективүүдэй, олониитын политическэ хүдэлмэриин дүнгүүдые согсолхо зуураа, шиидхэбэринүүдые абахын, хүсэлэл оролдолгонуудые, хандасануудые харуулхын тула социалис демократиин, арадай засагай совет гурималай ямар ехэ арга боломжонуудтай байһыень СССР-эй арадай депутадуудай һунгалта үшөө дахин батадхаба. Эрид хубилалтын энэ шатада партиин табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ һунгуулиин кампаниин уеын шүүмжэлхы шэнжэтэй хүдэлмэри шэглүүлэгдэнэн байгаа. Обществын али бүхы хүнүүдэй эдэбхи үүсхэлэй хэмжээгээр, эршэ дэлисээр, шэнэ ба орёо хүшэр зорилгонуудые шиидхэхэ талаар манай ороной түүхэдэ энээнтэй адли кампани байгаагүй. Ниитын хүсэнүүдые эмхидхэн нэгэдүүлгэдэ, ниитын эмхинүүдэй региональна ба түбэй зургаануудай хоорондохи холбоо барисаае бэхижүүлгэдэ һунгуулиин кампани туһа нэмэри боложо, ниитын нэгэдэлнүүдэй нэрэ хүндэ үргэхэ арга олгоһон байгаа.

Политическэ байгууламтые хубилгаха, ниитын ажабайдалда демократи нэбтэрүүлхэ талаар партиин хараа шугам бэелүүлһэнэй ашаар лэ бүри һаа болотор һанаандаа оруулхань хүшэр юумые бодото дээрэнь бэлэдүлхэ арга олдоо бшуу.

Зохихо һунгуулиин комиссинуудай эльгээһэн протоколнуудые хаража үзөөд, 1989 оной мартын 26-да территориальна болон национально-территориальна һунгуулиин округуудһаа һунгагдаһан СССР-эй 1225 арадай депутадуудые, мүн ниитын эмхинүүдһээ һунгагдаһан СССР-эй 732 арадай депутадуудые Түбэй һунгуулиин комисси бүридхэлдэ абаһан байна.

Һунгалтануудай дүнгүүд тухай мэдээсэл ба СССР-эй арадай депутадуудаар һунгагдагшадай список хэблэлдэ толилогдохо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо А. И. Лукьянов, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь Т. Н. Ментешашвили, ниитын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, олониитэдэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй түлөөлэгшэд комиссиин заседанида хабаадаһан байна (ТАСС).

...ОНДО ҮНГЭРГЭГДЭҺЭН СССР-эй АРАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ ҺУНГАЛТЫН ...ГҮҮД ТУХАЙ ТҮБЭЙ ҺУНГУУЛИИН КОМИССИИН МЭДЭЭСЭЛ

...арадай депутадуудай дүнгүүд тухай Түбэй һунгуулиин комиссиин мэдээсэлнүүдһаа абтаһан протоколнуудые хаража үзөөд, Түбэй һунгуулиин комисси мигэжэ мэдээсэнэ:

...ЛИЙН ОКРУГУУДААР ҺУНГАЛТЫН ДҮНГҮҮД

...округуудта СССР-эй ...депутадуудай һунгалтын тула һунгагдуудта 192 575 165 ...аһаан 172 840 130 ...ба али 89,8 про...ааг үгэлгэдэ ха...республикануудта ...ааг хабаадаа гэ...ааг һунгагшадай — ...ын СССР-тэ—93 Бе...лоруссиин СССР-тэ—92,4, Узбегэй ССР-тэ—95,8, Казахай ССР-тэ—93,7, Грузиин ССР-тэ—97,0, Азербайджанай ССР-тэ—98,5, Литвагай ССР-тэ—82,5, Молдавида—90,5, Латвиин ССР-тэ—86,9, Киргизэй ССР-тэ—97,0, Таджигай ССР-тэ—93,9, Армениин ССР-тэ—71,9, Туркменин ССР-тэ—96,1, Эстониин ССР-тэ—87,1 процентнь хабаадаһан байгаа.

ТЕРРИТОРИАЛЬНА ОКРУГУУДТА ҮНГЭРГЭГДЭҺЭН ҺУНГАЛТА

...адай депутадуу...үнгэргэхын тула ...зэбисээр дээрэ ...ториальна һунгуу...ниидэгдэ...ааг. ...а 149 депутад...ааг...гдахые зуб...а Тиихэдэ 196 ...ааг, 473 округ...ааг 81 округто 3 ...ааг дээшэ кандидат ...ааг бюллетеньнүүдэ...ааг болзэн округто һун...ааг 590 округто ера...ааг депутадуудай һунгагдаа...ааг бүгэндэ һунгаг...ааг үгэлгэн 2-...ааг кандидаттай 46 округуудһаа абтаһан протоколнуудые хаража үзөөд, Түбэй һунгуулиин комисси мигэжэ мэдээсэнэ:

Һунгуулиин комиссинуудай, партийна, совет, профсоюзай, комсомолой организацинуудай, эмхи зургаануудай, ажалша коллективүүдэй, олониитын политическэ хүдэлмэриин дүнгүүдые согсолхо зуураа, шиидхэбэринүүдые абахын, хүсэлэл оролдолгонуудые, хандасануудые харуулхын тула социалис демократиин, арадай засагай совет гурималай ямар ехэ арга боломжонуудтай байһыень СССР-эй арадай депутадуудай һунгалта үшөө дахин батадхаба. Эрид хубилалтын энэ шатада партиин табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ һунгуулиин кампаниин уеын шүүмжэлхы шэнжэтэй хүдэлмэри шэглүүлэгдэнэн байгаа. Обществын али бүхы хүнүүдэй эдэбхи үүсхэлэй хэмжээгээр, эршэ дэлисээр, шэнэ ба орёо хүшэр зорилгонуудые шиидхэхэ талаар манай ороной түүхэдэ энээнтэй адли кампани байгаагүй. Ниитын хүсэнүүдые эмхидхэн нэгэдүүлгэдэ, ниитын эмхинүүдэй региональна ба түбэй зургаануудай хоорондохи холбоо барисаае бэхижүүлгэдэ һунгуулиин кампани туһа нэмэри боложо, ниитын нэгэдэлнүүдэй нэрэ хүндэ үргэхэ арга олгоһон байгаа.

Нэгэ округто депутадай, наһа бараһан ушарһаа тэрэнэй орондо һунгалта үнгэргэгдэхэ байна.

НАЦИОНАЛЬНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНА ҺУНГУУЛИИН ОКРУГУУДТА ҮНГЭРГЭГДЭҺЭН ҺУНГАЛТА

Бүхы союзна ба автономито республикануудай, автономито областьнуудай болон автономито округуудай газар дээрэ СССР-эй арадай депутадуудай һунгалта үнгэргэхын тула национально-территориальна һунгуулиин 750 округ эмхидхэгдэһэн байгаа. Эдэ округуудта 1419 депутадта кандидат һунгагдахаар зубшөөлөө үгөө һэн. Тиихэдэ 203 округто 1—1, 479 округто 2—2, харин 68 округто 3 болон тэрээнһээ дээшэ кандидат һунгуулиин бюллетеньнүүдэ оруулагдаба.

748 һунгуулиин округто һунгалта үнгэргэгдөө. 636 округто арадай депутадуудай һунгагдаа. Туд бүхэндэнь 2-һоо дээшэ кандидедай һунгагдахаар зубшөөлөө үгэһэн 30 округай нэгэндэньшье депутат һунгагдабагүй. Эгээл тиимэһээ СССР-эй арадай депутадуудай һунгалта тухай Хуулиин 60-дахи статьятай зохилдуулан, эдэ округуудта дахинаа һунгалта үнгэргэгдэхэ ёһотой.

Депутадта 1—2 кандидадай һунгагдахаар зубшөөлөө үгэһэн һунгуулиин 113 округто кандидадуудай һунгагшадай ехэнхи дуу абажа шадангүй, депутадуудаар һунгагдагүй. Списогүүдтэ оруулагдаһан һунгагшадай хахадта хүрэхэгүй хүнүүдэй һунгалтада хабаадаһан дээрэһээ һунгуулиин нэгэ округто һунгалта үнгэргэгдөөгүй гэжэ округной һунгуулиин комисси тоолобо. СССР-эй арадай депутадуудай һунгалта туһай Хуулиин 61-дэхи статьятай зохилдуулан, эдэ округуудта дахинаа һунгалта болохо.

Нэгэ округто депутадай, наһа бараһан ушарһаа тэрэнэй орондо һунгалта үнгэргэгдэхэ байна.

НАЦИОНАЛЬНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНА ҺУНГУУЛИИН ОКРУГУУДТА ҮНГЭРГЭГДЭҺЭН ҺУНГАЛТА

Бүхы союзна ба автономито республикануудай, автономито областьнуудай болон автономито округуудай газар дээрэ СССР-эй арадай депутадуудай һунгалта үнгэргэхын тула национально-территориальна һунгуулиин 750 округ эмхидхэгдэһэн байгаа. Эдэ округуудта 1419 депутадта кандидат һунгагдахаар зубшөөлөө үгөө һэн. Тиихэдэ 203 округто 1—1, 479 округто 2—2, харин 68 округто 3 болон тэрээнһээ дээшэ кандидат һунгуулиин бюллетеньнүүдэ оруулагдаба.

748 һунгуулиин округто һунгалта үнгэргэгдөө. 636 округто арадай депутадуудай һунгагдаа. Туд бүхэндэнь 2-һоо дээшэ кандидедай һунгагдахаар зубшөөлөө үгэһэн 30 округай нэгэндэньшье депутат һунгагдабагүй. Эгээл тиимэһээ СССР-эй арадай депутадуудай һунгалта тухай Хуулиин 60-дахи статьятай зохилдуулан, дахинаа һунгалта үнгэргэгдэхэ ёһотой.

Депутадта 1—2 кандидадай һунгагдахаар зубшөөлөө үгэһэн 113 округто кандидадуудай һунгагшадай ехэнхи дуу абажа шадангүй, депутадуудаар һунгагдагүй. Списогүүдтэ оруулагдаһан һунгагшадай хахадта хүрэхэгүй хүнүүдэй һунгалтада хабаадаһан дээрэһээ һунгуулиин нэгэ округто һунгалта үнгэргэгдөөгүй гэжэ округной һунгуулиин комисси тоолобо. СССР-эй арадай депутадуудай һунгалта туһай Хуулиин 61-дэхи статьятай зохилдуулан, эдэ округуудта дахинаа һунгалта үнгэргэгдэхэ ёһотой.

Территориальна ба национально-территориальна округуудта һунгалтын дүнгүүд тухай мэдээсэлнүүдые округной һунгуулиин комиссинуудай нютагай хэблэлдэ толилуулаа.

НИИТЫН ЭМХИНҮҮДҺЭЭ ҮНГЭРГЭГДЭҺЭН ҺУНГАЛТЫН ДҮНГҮҮД

Ниитэ союзна зургаануудтай ниитын эмхинүүдһээ СССР-эй арадай депутадуудые һунгаха һунгалта дээрэ, эдэ эмхинүүдэй съезднүүд, конференцинүүд дээрэ, тэдэнэй ниитэ союзна зургаануудай пленумүүд дээрэ 750 депутадай мандадаи түлөө 871 кандидат һунгагдаха зубшөөлөө үгэһэн байгаа. 732 хүн депутадаар һунгагдаа. Ниитын табан эмхиһээ 18 депутат һунгагдаагүй. СССР-эй арадай депутадуудай һунгалта тухай Хуулиин 61-дэхи статьятай зохилдуулан, ниитын эдэ эмхинүүдтэ дахинаа һунгалта үнгэргэгдэхэ.

Ниитын эмхи бүхэнһөө СССР-эй арадай депутадуудые һунгаха һунгалтын дүнгүүд тухай мэдээсэлнүүд хэблэлдэ толилогдоо.

Һунгалта үнгэргэхэ тухай Хуулиин 57-дохи статьяда үндэһэлэн, Түбэй һунгуулиин комисси һунгуулиин округуудһаа, ниитын эмхинүүдһээ һунгагдаһан СССР-эй арадай бүхы депутадуудые бүридхэлдэ абаба.

2250 СССР-эй арадай депутадай 1958-ниинь һунгагдаа. Үшөө 292 депутат, тэрэ тоодо территориальна һунгуулиин округуудһаа—160, национально-территориальна һунгуулиин округуудһаа—114, ниитын эмхинүүдһээ 18 депутат һунгагдаха ёһотой.

Һунгагдаһан депутадуудай 334 гэхэ гү, али 17,1 процентнь эхэнэрнүүд, 1624 гэхэ гү, али 82,9 процентнь эрэшүүл, 365 гэхэ гү, али 18,6 процентнь хүдэлмэришэд, 219 гэхэ гү, али 11,2 процентнь колхознигууд юм. Дүн хамта 584 гэхэ гү, али 29,8 процентнь хүдэлмэришэд, колхознигууд болоно. Депутадуудай дунда 1716-ниинь гэхэ гү, али 87,6 процентнь КПСС-эй гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, 242 гэхэ гү, али 12,4 процентнь партийнабэшэ хүнүүд, 114 гэхэ гү, али 5,8 процентнь ВЛКСМ-эй гэшүүд юм. Мэнэй орон дотор ажаһуудаг 60 үндэһэ яһатанай эрхэтэд гүрэнэй засагай дээдын зургаанда нүгэлдэг.

СССР-эй арадай депутадуудые һунгаһан һунгалта Бүхэсоюзна XIX партийна конференцэр хараалагдаһан политическэ реформо бэелүүлгэдэ асари ехэ алхам, социалис демократиие саашадань хүгжөөлгын гэршэ хубилган шэнэдхэлгын замаар дабшажа ябаһан ороноймнай политическэ ба ниитын ажабайдалай шухала шата болобо.

Территориальна, национально-территориальна округуудһаа, ниитын эмхинүүдһээ һунгагдаһан СССР-эй арадай депутадуудай список «Известия» газетэдэ толилогдохо.

СССР-эй АРАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ ҺУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ТҮБЭЙ ҺУНГУУЛИИН КОМИССИ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой комиссида

...ЕНИНАКАН, КИРОВАКАН: МҮНӨӨНЭЙ БАЙДАЛ БА ЕРЭЭДҮЙ

...ин Кировакан хото...ийн ерээдүйе мүнөө...ааг гээшэ гү? За...ь болохо байна. ...газдэ, Армениин ...ны хотонуудай хү...ндэгэй ерээдүй бүү...ай хүн зоной анха...байна бшуу.

...ье соо үргэн ехэ ...эргдэг. Газарай ...ааг зондо барил...дэлэйн түүү дүй ...гүнзэгыгөөр, али ...ааг шэнжэлһэнэй ...ичесальна түсэбүүд ...ь байгаа. Энэ хадаа ...ю дүнгүүдэй нэгэ...ааг. Тэрэ һэргэлэ...ийн ябасые эрид ...ь, олохон үндэһэн шухала асуудалнуудые шиидхэхэ арга олгохо юм.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. С. Силаевай хүтэлбэри доро КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой комиссиин заседани апрелиин 3-да Ереванда боложо, Ленинаканай, Кировакан ойрын ерээдүйн программые хаража үзөө.

Эдэ хото городуудай түбэй районуудые һэргээхэ, шэнэ микрорайонуудые бариха хүдэлмэриин ябасые комисси гүнзэгыгөөр шэнжэлбэ. Армениин Госстройн харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдэй, Кировакан болон Ленинакан хотонуудай Соведүүдэй гүйсэдхэх комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрэй, Украинын, Белоруссиин штабуудай начальникүүдай энэ асуудалаар хэһэн мэдээсэлнүүд шагнагдаа. Проектно сметын ба түсэбэлгын документаци зохеолгодо, инженерно-геологическа бэдэрэлгэкүүдтэ, сейсмологическа картануудые табилгада, байрын гэрнүүдэй ба ниитын байшангуудай техническэ ямар түхэл шэнжэтэй байһые шэнжэлгэдэ тодорхой үрэ дүнгүүд түйлагдаа. Эрдэмтэдэй, мэргэжэлтэдэй арсалдаануд, үгэ буляалдаануд Ленинакан хотын генеральна түсэбэй зарим асуудалнуудые шиидхэгдэ. «Ереванпроект» институт энэ генеральна түсэб бэелүүлжэ байна. Тусхайлбал, шэнэ барилга ямар шэглэлээр хүгжөөгдэхэб. Энэ талаар нютагай засаг захиргаан, архитекторнүүд өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые оруулна. Союзна һалбаринуудай, городой засагай зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые шүүмжэлһэн ажаглалтануд хэгдэнэ. Хэдэн проектнэ институдууд шэнэ объектнүүдтэ, һандаргагдаһан байшангуудта документаци бэлдэлгээ оройтуулжа байнхай.

Кироваканда 12 мянган украин барилгашадые байрлуулха газарые ондоо тээшэнь абаашаха хэрэг мүнөө болотор шиидхэгдээгүй, Ереван—Кировакан хоёрой хоорондо түмэр зам барилгаагүй байһаар. Ехэ даралтатай газай хоолой сорго, хэлхэ холбооной кабель ба электро-дамжуулгын линии ондоо тээшэнь гаргагдаагүй байнхай. Эдэ бүгэдэнһөө уламжалан, Кировакандa дүрбэн квартапда барилга хэхэ аргагүй байдал тохёолдонхой.

Мүнгэ һомололгын хэмжээнэй үндэһөөр Ленинакан ба Кировакан хотонуудые һэргээн бодхоохо комплексно программануудые апрелиин 20 болотор баталхыень комисси республикын Министрнүүдэй Соведтэ даалгаба. Эдэ хотонуудта барилгын хүдэлмэриие гүйсэд дүүрэнээр ябуулхын тула тусхай шэглэлтэй заһабарилга-барилгын эмхинүүдые байгуулха хэрэгтэй. Тиихэдэ эдэ районуудта генеральна подрядчигай үялгануудые тэдэнэртэ даалгаха. Армениин Госстрой Ленинаканда «Мармашен» гэжэ байрын гэрнүүдэй ехэ районие наринаар түсэблэлгээ апрель һарада дүүргэхэ үялгатай. Энэ эртэ урдын городой хуушанай түб болохо Кумайриие архитектурна заповедник болгохые Түүхэ ба соёлой памятнигуудые хамгаалгын главна управлени шиидхэхэ ёһотой.

Барилгын ба һэргээлгын хүдэлмэриие материалнуудаар хангаха талаар «Армпромстройматериалы» нэгэдэлэй хүдэлмэридэ дутуу дунданууд тохёолдоно. Нэгэдэхи кварталда Октемберянска барилгын материалнуудай ба хэрэгсэлнүүдэй комбинадэй, «Артиктуф» нэгэдэлэй хэһэн хүдэлмэриие апрелиин 15 болотор шалгажа, тэрэнэй үрэ дүнгүүдые комиссида элидхэхыень республикын ерэдэй хиналтын комитедтэ даалгаагдаа.

Армениин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь С. Г. Арутюнян зүблөөндэ хабаадаба.

(ТАСС).

...ЕРЭЭДҮЙ ...ЭЙ ...ЭЙ ...Э

XII ТАБАН ЖЭЛ: хурдадхалтын замаар

АРГА БОЛОМЖОНУУДАА ДҮҮРЭН ЭЛСҮҮЛХЭ

Мүнөө боложо байһан хубилган шэнэдхэлгын үе сагай эрилтээр хүн бүхэн, коллектив бүхэн даалгагдаһан ажал худэлмэридөө зохёохы ёһоор хандаха үялгатай гээшэ ааб даа. Эдэнэр нэн түрүүн хамтын, хубиин, гэр бүлын, арендынэ подрядай гуримуудые хэрэглэн, хямда сэнтэй продукци үйлэдбэрилхые оролдоно. Тэд эдэ бүгэдые бултантайнь тон адлаар хэрэглэжэ болохогүй байнаниинь элитэ. Юрэдөөл, өөнэдтөө болохоор, өөнэдынгөө эрхэ байдалда тааламаар хэрэглэхэ гээшэ тон ехэ удха шанартай.

Манай райондо мүнөө худөө ажахын кооперативуд олоор баигуулагдажа, тэндэ гэр бүлын болон арендынэ подрядай гурим үргэн харгыда орожо байнхай.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз дүрбэн отделениттэй ажахы болоно. Шэнэ жэлнэй эхилээд, эдэ дүрбэн отделениннуудһай кооперативуд болгогдожо, ажал хэрэгээ эрхилжэ захалба. Эдэнэрнай дээрэһээ захиралта хүлеэжэ байхаяа болёо. Колхозоймнай эдэ кооперативуд өөнэдынгөө харьялта газар дээрэ ёһотойл эзэд болобо. Абаһан ашаг олзоороо ажахынгаа гаргашые харюулха, өөнэдынгөө олоһон мүнгэ зөөрөөр өөнэдынгөө хангаха гуримда ороһон хадаа кооперативай гэшүүд оролдосотойгоор худалдаг болохонь гээшэ ааб даа. Эдэнэрнай даалгагдаһан техниказэ, үбһэ тэжээл, электрын эльэ хүсэ, мүн бусад материалнуудаа гамтайгаар гаргашалхаар хараална. Үйлэдбэрилэгдэнэн худөө ажахын продукциин өөрынь үнэ сэнгые доошолуулха талаар анхарал хандуулагдаха байна.

Һүүлэй жэлнүүдэй туршада манай колхоз худөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ түсэбүүдээ ходо дүүргэдэг болоошье һаа, ялас гэмэ тиимэ ехэ ялата үшөө түйлажа шадаагүй байһаар. Үнэрэһэн 1988 ондо бидэ ажалдаа муу бэшэ үрэ дүнгүүдые түйлабашье, манда бии байһан арга боломжонууд гүйсэд дүүрэн хэрэглэгдэнэгүй гэжэ һаяхан үнэрэһэн колхозон тоосоотоһунгалтын суглаан дээрэ үргэнөөр хэлсээ һэмди. Үнэрэһэн жэлдэ колхозой тарялашад бүхыдөө 45,5 мянган центнер орооһо таряа хуряажа абаха түсэбтэй һаа, тэрэнээ 49,4 мянган центнертэ хүргэжэ шадаа. Энэнь тарялангай гектар бүриһөө 21,6 центнер ургаса хуряагдаһан болоно. Бидэ энэ үрэ дүнгөө дээшэлүүлхэ арга гатай байнабди гэжэ мэдэрхэ шухала. Юуб гэхэдэ, «Улаан-Шанаа» кооперативай (бригадир, коммунист С.-Д. Ш. Удаев) механизаторнууд тарялангай гектар бүхэнһөө 27 центнер хүрэтэр орооһото ургамалнуудые хуряаһан байна. Эндэхи бригада дүн хэмтедаа 25,8 мянган центнер орооһо суглуулжа абаа. «Улаан-Шулуута» кооперативай тракторнотарян ажалай бригада (бригадир П. Б. Янданов) 10 мянган центнер орооһо таряа хуряагаа гэхэ гү, али тарялангай гектар бүхэнһөө 22,2 центнер ургаса суглуулһан байна. Кооперативуд «Улаан-Тоороо», «Верховно Совет» гэгшэд бэшэндээ хүрэжэ шадаагүй. Эдэ кооперативуудай тарялангай гектар бүхэнһөөнь 20 центнер орооһо хуряагаа гээшэ, һаа, бидэ колхозоороо бүхыдөө 55—60 мянган центнер орооһо таряа хуряаха арга гатай болохо байнабди. Тиихэдээ кооперативуудай механизаторнууд тарян ажал эрхилхэдэ, эршэмтэй технологи үргэнөөр хэрэглэхээр хараална. Ехэ һу, мяха үйлэдбэрилхын тула орооһото болон тэжээлэй ургамалнуудые хүрэхэ соонь ургуулжа, хуряажа абаха шухалада тоолгодоно. Мүн дэ тиихэдэ түмнэтэ ургамалнуудые, хартаабха ургуулха хэрэгтэ анхаралаа өгөөр хандуулха зорилго баһал бидэнэрэй урда табигданхай юм.

Колхознай бага бэшэ сабшалангай, тарялангай газартай. Энэ баялигаа зүбөөр хэрэглэжэ шадаа һаа, колхозоймнай гол шухала һалбарь болохо мал ажалай байдал хубилха һэн.

Ажахы доторнай дүршэл шадабаритай механизаторнууд олоор худэлдэг. Жэшэлхэдэ, К. Д. Шакталаев, Н. Б. Онхонов, Л.-Д. А. Зарбуев («Улаан-Шанаа»), И. Б. Шобоев, П. Б. Янданов («Улаан-Шулуута»), А. Ш. Баганов («Улаан-Тоороо») болон бусад нүдэднай энэ хэрэгтэ хубитаяа өгөөр оруулна. Үнэсдэй һу шэмьень дээшэлүүлхын тула бидэ жэл бүхэндэ күүзику тарижа үргуулдагбди. Энэ ургамалые элбэгээр ургуулаад, тэрээгээрээ үнэндээ зүбөөр эдеэлүүлбэл, сагаан эдеэ салгидуулха аргатай байна ха юмбибди. Тиимэһээ күүзику үргуулгада саашадаа анхаралаа хандуулха болоноби. Энэ ургамалые күүзику үргуулагша С.-Х. С. Мухуева, Тоорын дунда һүргуулинн багша З. Д. Матханова гэгшэдэй хүтэлбэри доро һүрагшад харуулалдаг. Үнэрэһэн жэлдэ тэдэнэр гектар бүхэнһөө 452 центнер ургаса абаа һэн. Фермэнүүдэй дэргэдэ тэрэнээ таридаг болохо ёһотойбди.

Кооперативай гэшүүд сабшалан дээрээ ажал ябуулжа, үбһэ тэжээл лаб хүрэхөөр бэлэдхэхэ болоно. Манда энэ телаар шиндхэгдээгүй асуудалнууд яһала олон ааб даа. Үбһэ хуряалгын звенонууд жэгдэ бэшээр худэлдэг байна. Үнэрэһэн жэлдэ оройдоол 14 мянган центнер үбһэн хуряагдаһан байна. Зарим звенонуудай удэртэ дунда эзэргээр миил 60—70 центнер үбһэ һүрилдэг байгаа. Харин Н. Б. Дарбаковой даадаг звено удэртэ 300—400 центнер хүрэтэр үбһэ бэлэдхэжэ шадаа.

Овощ болон хартаабха ургуулдаг звенонуудые энэ жэлһээ арендынэ подрядай гуримда оруулха һанаатаи байнабди. Тиигээл һаа, бидэ баян ургаса абаха аргатай гээшэбди. Хартаабха болон огородои эдеэ хадагалха шэнэ складуудые барюулхаар хараалнабди.

Колхозоймнай мал ажалһаа жэлдээ дунда эзэргээр 80 процент хүрэтэр олзо оршо оруулагдана. Тусхайлан хэлэбэл, ажахын бүхы 3.719 мянган тухэригэй 3.165 мянган тухэригынь мал ажалһаа абтана. Үнэрэһэн жэлдэ бидэ 15,2 мянган центнер һу, 2,8 мянган центнер мяха, 92 центнер ноохо гүрэндэ тушаагаа һэмди. Колхозоймнай һаалишад үнээн бүриһөө дунда эзэргээр 2400 килограмм һу һаажа амжаа. Хониной толгой бүхэнһөө 3,8 килограмм ноохон хайшалагдаа. Гүрэндэ тушаагдаһан эбэртэ бодо малай толгой бүриин шэнүүр дунда эзэргээр 350 килограммда хүрэгдөө. Эндэ Намарзаанай һу һаалиин фермын коллектив һаинаар хүдэлжэ, үнээн бүриһөө 2686 килограмм һу һааһан байна. Бүхыдөө 5206 центнер һүн һаагдажа, гүрэндэ тушаагдаа. Харин 304 үнеэдтэй Зуун-Мориной һу һаалиин комплексынхид недондо үнээн бүриһөө 2196 килограмм һу һаагаа. Эдэнэр бүхыдөө 6870 центнер һу тоһоной заводто худалдаба. Энэ фермын коллектив Намарзаанай фермынхидтэл адли нимэ үндэр дүнгүүдые түйлаа һаань, олзомнай үшөөшье дээшэлхэ һэн. Адууһа малаа олошоруулха, тэдэнэйнгээ ашаг шэмьиень дээшэлүүлхэ талаар бидэ үшөө эрхим дүнгүүдые түйлажа шадаадуй байнаарбди. Энэ һу шэмэтэй үнеэдые бии болгохын тула һайн үүлтэрэй малай тулыень илгажа, үнеэд болгохо хэрэгтэ зоовет-мэргэжэлтэднай анхаралаа хандуулха болоно. Манай зарим һаалишаднай һу һааха талаар оролдолго гаргажа, жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 3 мянган килограммһаа дээшэ һу абажа шададаг байха юм. Иимэ дабаае колхозоймнай зургаан һаалишад дабажа гараа. Эдэнэрнай хэд бэ гэбэл, Х. Д. Танхаева, А. С. Ангамаев, В. Д. Зандеев, С. С. Шагланова, С. Г. Халудорова, М. Б. Балбанова гэгшэд болоно. Манай ажахын 45 һаалишанай оройдоол 11-ниинь 678 центнер, харин 28-ниинь —353 центнер һу һаагаа. Эдэ үрэ дүнгүүд юу гэршэлнэб гэбэл, ажахы доторхи хэрэгтэгдээгүй арга нөөсэнүүд бии гэжэ элишэлнэ ха юм.

Манда нинтын адууһа мал, илангаяа тугал, бууруунуд, хурьга, түлгэнүүд олоор гаргажа оруулагдана. Эбэртэ бодо мал түлжүүлхэ, шахан таргалуулха хүдэлмэри доогуур хэмжээндэ эрхилэгдэдэг байнаар. Мүнөө малай шэгнүүр сүүдхэдэ дунда эзэргээр ороидоол 290 граммаар нэмэгдэнэ. Мүн дэ энэ хэрэгтэ анхарха ёһотойбди.

Мүнөө жэлдэ колхозой һаалишад муу бэшээр ажаллажа байнхай. Үнэрэһэн һарануудта Тоорын һу һаалиин комплексын һаалишад район дотороо дэлгэрэһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гараа. Мүн Намарзаанай һу һаалиин фермын һаалишад хоёрдохи һуури эзэлээ. Хонишод Е. Ж. Ангамаев, В. С. Янданов гэгшэд 300 эхэ хонидһоо 280-яад хурьгадые абаад, зуутанай эзэргээ гаргажа гэжэ ябана. Эндэ түл абалга үргэлжэлһөөр.

Колхознигууднай ажалдаа эрхим үрэ дүнгүүдые түйлаха аргатай байнаяа мэдэрнэ.

Л. ДАНЗАНОВ.
Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правленийн түрүүлэгшэ.

АЖАЛ АЗА ЖАРГАЛ АСАРДАГ

БАЛАГТА һуурин хүрэхэ гээ һаа, хүрдан эзэрдээ хазаарлаад, чаһаа үлүүхэн саг соо ябахат. Харин булад хүлэгөө жолоодсо һаа, бүриншье түргэнөөр, оройдоол 30 минутын туршада зориһон газартаа хүрөөд байхат даа.

Молор талын дунда оршоһон бага наһанайм нютаг Монголжон, Маларые аргагүй һануулдаг хадань, зүрхэндөө дүтөөр абадаг гэшэ гүб, юрэдөөл, энэ һуурининие харахадаа, һайхан нэгэ мэдэрэл эзэлүүдгүй түрэдэг юм.

Тосхоной тээ наанахана губгээ шадар һүнэй фермэ оршодог. Тус фермэдэ оройдоол хоёр һаалишан ажалладаг. С. С-Д. Хамаганова А. Д. Дмитриев хоёр л даа.

Энэ удаа тэдэнэй нэгэн — Светлана Сырендоржиева Хамагановагаи ажал хэрэгтэй, ажабайдалайнь намтартай танилсуулха зорилготойбди. Светлана Тимсэ нугадаа сууроһаһан Дулма Дашеевна Жамса Тулаевич Унжуевтанаи эгээл ехэ үринь юм. Багаһаа үхэр малай хоиноһоо дахажа худэржэһэн Светлана малшанай мэргэжэл шэлэһэниинь ганхал түрэмөөр бэшэ юм бээ. Эхигүй горхон үгы, горхоноо эхилэгүй мүрэн байдаггүй гэдэгтэл, энэ эхэнэрэй ажабайдалай ба ажалай намтар үе үеын хоорондохи холбоо, саашаниг үргэлжэлэлынь болоно бэшэ гү.

Миниий һанахаһаа Светлана Сырендоржиевна һаалишанаар ажалладаг. Дошхон эзэрэг хайчагуудые һургажа, гараи болгон, тэдэнние тугаллуулха, һааха гээшэ ёһотойл зориһогой зоной ажал ха юм. Тиихэдээ энэ хүнгэн бэшэ хэрэгтээ амжалта түйлаха гээшэмнай бүри баатаршалга гэжэ сэгнэхээр. Мүнөө Светлана Хамагановa районой түрүү һаалишадай нэгэн юм. «Модоной үндэһэн газар доогуур, хүнэй үндэһэн газар дээгүүр» гэжэ буряад зомнай хэлсэдэг. Угай малша ябаһан эхэ, эсэгэнь һайнаар һургажа, ажалаарнь амжуулжа, алдар эүүлгэһэн габьяатай. Амжалтын нэгэ шалтагаан эндэһээл эхитэи ха.

Светлана Сырендоржиевнагай һүүлшын жэлнүүдтэ түйлаһан амжалтануудай гэршэ болгон, нэгэ хэды тоо, баримта дүрдая. 1977 ондо нэгэ үнеэнһээ дунда эзэргээр 1000 гаран килограмм һу һаажа, районой мянгатан — һаалишадай клубай гэшүүн болоһон юм. Энэнмай хадата Ахын хайнаг үхэрнүүдһээ эдэ тухай һу һааха гээшэ эрхим гэжэ тоологдохо эзэргтэй. Үнэрэгшэ 1988 ондошье тэрэ эрхим һаалишадай тоодо орожо тодорбо. Байгша окой январь һарада һаамхай үнеэн бүриһөө 61 килограмм һу һаажа, үбэлэйшье үедэ бүхы хүсэеэ, шадал зоригоо элсүүлһэн һаалишад һу һаалиия дээшолуулдаггүй юм гэжэ элирүүлбэ.

Һаяшаг Светлана Сырендоржиевнатай золгожо, бага сага шэнэ һониноо андалдабабди.

— Мүнөө ехэ һонин сагта ажаһуунабди. Газараингаа, хаража байһан малнуудайнгаа эзэн гээшэб гэжэ мэдэрхэдэ урматай байнаи даа. Харюусалга улам дээшэлнэ. Сагаан эдеэгээ ехээр салгидуулха гэбэл, ехэ ажал хэхэ хэрэгтэй. Энэ хэрэгтэ һаалишадай, зовет-мэргэжэлтэдэй, колхозой правленийн хамтын хүсэн шухала һуури эзэлхэ ёһотой. Урдандаа Балагтада олон һаалишад ажаллажа, һу тоһо элбэг дэлбэгээр гаргагша бэлэй. Мүнөө тиихэдэнь ороидоол хоёрхон һаалишан хүдэлнэ, — гэжэ Светлана Сырендоржиева һанаата болон хэлэнэ. —Би энэ асуудал районой элдэбшэ суглаа суурнуудташье, колхоздошье табигшаб. Балай анжарагданагүй. Нютагай эрхэ байдалда тааредаг хайкаг, һарлагуудайнгаа эгээл ашаг шэмэтэй үнеэдые шэлэжэ, һу һаалиин феомэдэ табиха шухала. Эдэ малһаа абаһан продукциин үнэ сэн хямда, бага гаргашатаи ха юм.

— Танай котхоз Түнхэнэй районһоо симментал гүнжадые асаржа, һаалиин үнеэд болгоно ха юм. Тэдэнһээ ехэ һүн гераха. Түсэб, үялгашье дүүрэгэй. Энэнь тухай юун гэжэ һанаабта?

— Һу һаам дээшэлээ. Энэ зүб. Тэд тэдэнэртэ үлүү ехэ тэжээл хэрэгтэй. «Ехэ һүн үнеэнэй хэлэн дээрэ» гэлсэдэг. Һүүлшын үедэ газар дээрээ мүртэй ажал хэхэеэ болиһон хойноо, хаишан гэжэ ехэ ургаса абахабди даа. Тарялангаа үргэдхэжэ, шэнэ газар эдлэжэшье шаданагүйбди. Һанаан бии, заяан хүрэнэгүй.

— Һаалишадай ажал танай ажахыда хүнгэрөө гэжэ дуулаа һэм. Һааха үнеэнэй тугал һалгаагдажа, тусхай тугалшан бии болоо, ажалайнь бүтээсэ дээшэлээ.

— Энэ шэнэ хэрэг. Бидэ үшөө тобшолол хээгүй.бди. Мүнөөшье болотор бидэнэр бүхы ажалаа бар хүсөөр хэнэбди. Хүрээ, аса, тармуур, хүнэг, үргэбшэ, буха, шэхэнэг гээ мэтэ бар хүсэнэй арганууд хүсэндөө байһан зандаа. Шэнэ арга нэбтэрүүлхэ гэһэн правленийн һайн һанамжые дэмжэхэ, улам саашань хүгжөөхэ болоно гүбди даа. Мүнөө сагаймнай эрилтэ иимэ ха юм.

Багжагар сула бэтэй энэ эхэнэр гансашье ажалаа хараад, амараа сахяад һууна бэшэ. Тэрэ коммунист, Оло́ной сомоной Советэй депутат. Олоной хэрэгэй түлөө тэмсэдэг, дутуу дунданнуудтаи эбсэхэ дурагуй, урагшаа һанаатай нухэр юм. «Аянай хоно һургаал асардаг, ажалай соло жаргал асардаг» гэжэ буряад зомнай дэмы хэлсээгүй. Ажалай Алдар Солын орденто Светлана Сырендоржиевна үнэр баян айлай эжы юм. Тэрэнэй үхибүүд бүлта тооной тэрэл ажахыдаа хүдэлжэ, ажахынгаа экономико хүгжөөлгэдэ хубитаяа оруулдаг.

Абаһан ашаг олзоһоо салин түлбэреэ абадаг болохо мүнөө сагай эрилтэ. Энэнэһээ уламжалан, хүн бүхэн бага гаргашын түлөө тэмсэхэ болоно. Энэ һайн хубилалта гэжэ мэдэрнэн Светлана сүг худэлдэг нүхэдөөрөө сагай эрилтын ёһоор ажаһууха, ажаллахаяа сорогдоно.

О. БАЛДАНОВА,
худөө бэшэгшэ.

НАЦИНУУД ХООРОНДЫН ХАРИЛСААНУУД ТУХАЙ АСУУДАЛ ЗҮБШЭХЭ КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМЫЕ УГ

I. ҮНДЭҺЭ ЯҺАТАНАЙ ХАРИЛСААНА ТАЛАНУУД ТУХАЙ

СОЦИАЛИС байгуулалтын жэлнүүдтэ хүн зоной ондоо тээшээ нүүлгэ болон элдэб үндэһэ яһатанай хоорондохи аха дүүгэн харилсаан анхабтар ехээр үргэдхэ, үдэр бүриин юрын үзэгдэл болонхой гээшэ. Тиин нацинуд ба арад үндэһэтэдэй харилсаа холбоон хадаа аха дүү республикануудаи, экономическа районуудай социальна дэбжэлтын гол эрхэ нүхэсэл болоо. Тэрэниие олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн Сибириин арадуудаи хүгжэлтэ дээрэһээ, жэшээ болгон, хаража боломоор байна.

Гэхэтэи хамта энэ талаар бүхы юумэн жэгдэ һайн гэхын аргагүй. Ороноимнай түүхэдэ дутагдалнууд, хазагайралтануудыг яһала ушараа. Якутскда, Алма-Атада, Сумгаидта, Карабахта, Бакуда, Ереванда болоһон һүйдхэлтэ үйлэ хэрэгүүд. Прибалтикын республикануудта үзэгдэжэ баигаа национализ «хүитэн» һэбшээн эдэ бүгэдые элеэр гэршэлнэ.

Хёмороото үилэ хэрэгүүд ямар ушар шалтагаантай гээшэб? Эндэ тоб гэмэ нэгэ харюу байхагүй. Тобшохоноор тодорхойлбол, һүүлэй үедэ гаргагдаһан алдуунуудтай урда тээнь шиидхэгдээгүй асуудалнууд хабсаржа, үшөө элдэб олон орёо нарин зүйлнүүд нэмэхэдээ, хёмороо зуришлэдөөнэй эшэ үндэһэн болоол хаш. Илангаяа нэгэ хүндэ шүтэлгын үедэ национальна политикын ленинскэ ёһо гуримууд өхээр хазагайруулагдаһан байна. Тэрэнэй хойшолонгууд хүгжэлтын зогсошоһон жэлнүүдтэ бүри һүжэрөө. Гадна теоретическэ талааршье хүгжэлтэ тогтошоһон байгаа.

Арбаад жэлэй саана Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдтэ, партийн теоретическэ бодомжолгын түйлалта ба марксистска шэнжэлгын һүүлэй үеын эрхим дээдын хүдэлмэринүүд гэжэ тоологдодог «Бага газар», «Нэргээн хүгжөөлтэ», «Шэнэ газар ашаглалга» гэһэн зохёол нуудта үндэһэлэн, партийна гэгээрэл үнгэргэдэг һэмди. Тиихэдээ марксизм-ленинизмын классигуудай үзэл сурталай-теоретическэ зохёолнуудые, тэрэ тоодо национальна ба интернационально асуудалнуудаар хүдэлмэринүүдые шэнжэлэлгэ орхигдошоһон байһан юм.

«Патриотическа, интернациональна хүмүүжүүлгын талаар хүдэлмэрэз партийна организацинуд шэнжэлэлгэ хэрэ амяа хараха һанаашалганууд республиканууд хоорондын экономическа харилсаанай социалис гуримуудта харша буруу байжа, СССР-эй арадуудай хани барисаанай материальна үндэһэ һуурие — арадай ажахын иниитэ нэгэн комплексые хүгжөөлгэдэ һаад тойбо ушаруулна.

3. Социальна үнэн зүб гуримай хазагайруулагдахада, албанайнгаа тушаал өөрынь туһада хэрэглэлгэ, ниитын мүнгэ үбэршэлэлгэ, худал тоонуудые бэшэлгэ, эдилгэ абалга гэжэ мэтын муу муухай үзэгдэлнүүд һүжэржэ, эсэсэй эсэстэ манаи обществын эшэ үндэһые материальна ба ухаан бодолой талаһаань һуладхана.

4. Нацин интернационалис хүсэ шадалые бэхижүүлхэ ябадалда промышленностиин һалбаринуудта худэлмэришэдэй национальна кадрнуудые бэлдэлгэ хадаа онсо шухала асуудал мүн болоно. Зарим республикануудта худэлмэришэн ангиһаа национальна кадрнуудые хорооходо, нацинуд хоорондын харилсаануудта муугаар нүлөөлжэ, политическэ хүтэлбэрилэгшын үүргыень горитойгоор унагаанан байна. Ажахын зорилгонуудые шиидхэхэдээ, Соведүүдэй, профсоюзай, комсомолой бэелүүлхэ үүгые партийна органууд өөр дээрээ даажа абаад, коммунистнуудта, колхозчидуудта ба интеллигенцидэ түшэглэхэ ябадалаа алдаа, орёо хүндэ байдалда оробол, юушье хэжэ шадахаяа болишоод байдаг һэн. Һүйдхэлтэ үзэгдэлэй һаял эхиеэ абажа байха үедэнь, ниитын һанамжа бии болгожо, тэрэнээ урдаһаань эзэлүүлхэ хабагүй байшоо. Тиигэжэ национализ-экстремис ябуулгануудта эмхи гуриитай харюу саг соогоо үгэжэ шадаагүй бшуу. Зарим комсомолшуд, коммунистнуд, интеллигенциин түлөөлэгшэд национализтнуудай нүлөөндэ бэлэхэнээр орошоһон байна. Национал - экстремистнуудые совет орондо эсэргүү гадаадын, национализ-тубүүд гэхэ мэтын үймөө үүдэгшэд тухирдаг, түлхидэг байгаа. Үндэһэ яһатаней илгаа дээрэһээ гарагаһан олон хүн зоной хабаадалгатай удаан үргэлжэлһэн забастовкануud ороноймнай арадай ажахыда, хүнүүдэ, илангаяа залуушуулда ухаан бодолой ехэ хохидол тохёолдуулаа гэжэ.

Мүнөө хубилган шэнэдхэлгын үедэ, хуушанай ба шэнэ сагай зуришэлдөөнэй үедэ шэнэ түхэл маягууд болон онол арганууд батадхагдана, дутуу дунданууд дабагдана, дүй дүршэл шалгагдана, баяжуулагдана. Энээн тухай нацинууд хоорондын харилсаануудые нарижуулха тухай асуудалаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани дээрэ М. С. Горбачев тон зүб иимэ тодорхойлолго хээ бэлэй:

«Бидэндэ дүй дүршэл үшөө багадана, ажал ябуулгын түхэл маягууд бүридхэгдөөгүй... Өөнэдынгөө политическэ хараа бодолнуудые ба политическэ ойлгомжонуудые ябууд дундаа үргэдхэжэ, шэнэ бэдэрэлгэнүүдые болон онол аргануудые хэрэглэн, бидэ булта һуранабди. Магад, тэрэ тоодо энэшье шэглэлээр бүхы юумэн болоногүйл хаш».

Ажахын асуудалнуудаар хэмнэ үлүүгээр дашуурагда партийна нютагай ба эхин организацинуудта муугаар нүлөөлжэ, политическэ хүтэлбэрилэгшын үүргыень горитойгоор унагаанан байна. Ажахын зорилгонуудые шиидхэхэдээ, Соведүүдэй, профсоюзай, комсомолой бэелүүлхэ үүгые партийна органууд өөр дээрээ даажа абаад, коммунистнуудта, колхозчидуудта ба интеллигенцидэ түшэглэхэ ябадалаа алдаа, орёо хүндэ байдалда оробол, юушье хэжэ шадахаяа болишоод байдаг һэн. Һүйдхэлтэ үзэгдэлэй һаял эхиеэ абажа байха үедэнь, ниитын һанамжа бии болгожо, тэрэнээ урдаһаань шэглүүлхэ хабагүй байшоо. Тиигэжэ национализ-экстремис ябуулгануудта эмхи гуриитай харюу саг соогоо үгэжэ шадаагүй бшуу. Зарим комсомолшуд, коммунистнуд, интеллигенциин түлөөлэгшэд национализтнуудай нүлөөндэ бэлэхэнээр орошоһон байна. Национал - экстремистнуудые совет орондо эсэргүү гадаадын, национализ-тубүүд гэхэ мэтын үймөө үүдэгшэд тухирдаг, түлхидэг байгаа. Үндэһэ яһатаней илгаа дээрэһээ гарагаһан олон хүн зоной хабаадалгатай удаан үргэлжэлһэн забастовкануud ороноймнай арадай ажахыда, хүнүүдэ, илангаяа залуушуулда ухаан бодолой ехэ хохидол тохёолдуулаа гэжэ.

Ажахын асуудалнуудаар хэмнэ үлүүгээр дашуурагда партийна нютагай ба эхин организацинуудта муугаар нүлөөлжэ, политическэ хүтэлбэрилэгшын үүргыень горитойгоор унагаанан байна. Ажахын зорилгонуудые шиидхэхэдээ, Соведүүдэй, профсоюзай, комсомолой бэелүүлхэ үүгые партийна органууд өөр дээрээ даажа абаад, коммунистнуудта, колхозчидуудта ба интеллигенцидэ түшэглэхэ ябадалаа алдаа, орёо хүндэ байдалда оробол, юушье хэжэ шадахаяа болишоод байдаг һэн. Һүйдхэлтэ үзэгдэлэй һаял эхиеэ абажа байха үедэнь, ниитын һанамжа бии болгожо, тэрэнээ урдаһаань шэглүүлхэ хабагүй байшоо. Тиигэжэ национализ-экстремис ябуулгануудта эмхи гуриитай харюу саг соогоо үгэжэ шадаагүй бшуу. Зарим комсомолшуд, коммунистнуд, интеллигенциин түлөөлэгшэд национализтнуудай нүлөөндэ бэлэхэнээр орошоһон байна. Национал - экстремистнуудые совет орондо эсэргүү гадаадын, национализ-тубүүд гэхэ мэтын үймөө үүдэгшэд тухирдаг, түлхидэг байгаа. Үндэһэ яһатаней илгаа дээрэһээ гарагаһан олон хүн зоной хабаадалгатай удаан үргэлжэлһэн забастовкануud ороноймнай арадай ажахыда, хүнүүдэ, илангаяа залуушуулда ухаан бодолой ехэ хохидол тохёолдуулаа гэжэ.

Ажахын асуудалнуудаар хэмнэ үлүүгээр дашуурагда партийна нютагай ба эхин организацинуудта муугаар нүлөөлжэ, политическэ хүтэлбэрилэгшын үүргыень горитойгоор унагаанан байна. Ажахын зорилгонуудые шиидхэхэдээ, Соведүүдэй, профсоюзай, комсомолой бэелүүлхэ үүгые партийна органууд өөр дээрээ даажа абаад, коммунистнуудта, колхозчидуудта ба интеллигенцидэ түшэглэхэ ябадалаа алдаа, орёо хүндэ байдалда оробол, юушье хэжэ шадахаяа болишоод байдаг һэн. Һүйдхэлтэ үзэгдэлэй һаял эхиеэ абажа байха үедэнь, ниитын һанамжа бии болгожо, тэрэнээ урдаһаань шэглүүлхэ хабагүй байшоо. Тиигэжэ национализ-экстремис ябуулгануудта эмхи гуриитай харюу саг соогоо үгэжэ шадаагүй бшуу. Зарим комсомолшуд, коммунистнуд, интеллигенциин түлөөлэгшэд национализтнуудай нүлөөндэ бэлэхэнээр орошоһон байна. Национал - экстремистнуудые совет орондо эсэргүү гадаадын, национализ-тубүүд гэхэ мэтын үймөө үүдэгшэд тухирдаг, түлхидэг байгаа. Үндэһэ яһатаней илгаа дээрэһээ гарагаһан олон хүн зоной хабаадалгатай удаан үргэлжэлһэн забастовкануud ороноймнай арадай ажахыда, хүнүүдэ, илангаяа залуушуулда ухаан бодолой ехэ хохидол тохёолдуулаа

[Түгэсхэлнь

Намсараев тухай бэ гээшэ, сэзьень хэ... ...ын хэрэг бэшэ бай... ...ние яһала мэдэхэб... ...бшье, үнэн дээрээ... ...ба табяад, гуурһа... ...удаа, тудэгэсэд гэ... ...тохеолдоодхибо хэ... ...хемад уран зохеол... ...ы элитэ ажал ябуу... ...ет буряадай уран... ...литературын, соелой... ...ри табигшадай дуч... ...дэтэй хоймор һууг... ...ри хуниие, арад зо... ...ундэр нэрэ со... ...ро баяи байдалтай... ...ниие юрэнхы дээ... ...ы хэмжээгээрнь гэхэ... ...маг талаһаань ха... ...арил бирагдахагүй... ...мэдэрэгдэнэ. Тии... ...шье Хоца Намсараев... ...ө өөрынгөө нэгэ хэ... ...рэхэ үялгатайшье, эр... ...байна хаб гэжэ на... ...рэнэй ажабайдалай... ...лгын нэгэгэнишье тү... ...бэшэл хаш. ...р элирүүлжэ шада... ...болоһон шэ... ...наав даа...

Намсараевые түрүү... ...ааһанаа тон элеэр... ...ба Эстонидо... Тэрэ гэһээр табиг... ...хэлэтэй бүхы... ...байна (аяар хэ... ...тоодо сэрэгэ... ...даа!)

...ө хүдөөгэй үхибүүд... ...аа хойшо эхилээд... ...ро худэлмэридэ шэ... ...туһалдаг бэлэй (му... ...мэ гээшэ ааб даа). ...унай амаралтын уе... ...ялдэхэдэ заатагүй... ...бэлэйбди (хүндэшье... ...ы сагаа гэжэ... ...ы. Би хэдэн жэл соо... ...эб, хоёр зуй мо... ...урта худэлөөб. Тии... ...ааа колхозой дар... ...өө үбэнэй машина... ...косилкада һуулгаа... ...шанима Дагдановые... ...таш. Эгээл бэрхэ... ...инай гээшэ. Һайн хү... ...уда һайн юумэндэ... ...— гээд түрүүлэгшэ... ...амаев хэлээ һэн (му... ...одом, тэрэ хадаа ар... ...хатадтайхан намда... ...абари байһан бай... ...мпаа аха, шадамар... ...атагламнай олон ааб... ...ушөө эхилээдүй бай...

...ой зун бэлэй, һаял... ...роод байтаршай Удэ... ...лэжэ. Доодо гол нюр... ...бүхы сабшалан уһаа... ...ө һэн. Тиимэ гай га... ...роод байхадамнай ай... ...колхозууд (Доодо... ...а Загаранай районой... ...ө юумэ үүсэ... ...ристнуудэй. ...гаар һүхиоэ... ...ялдалгүйгөө... ...юм». В. И. ...хэлэһэн үгэнүү... ...со удха шана...

түүхын эрд...

...Дашанима Дагда... ...бидэ хоёрой Асагадта... ...Хорин трактын) хэ... ...абшажа ябахадамнай, ...машина (тэрэ уе... ...полуторка) ерэбэ... ...ябахань хоморшог... ...даа бидэ — һонирхо... ...гү — хараад эог... ...Машинашье бай... ...зараал байгаа — тэ... ...най шюрьеходолон... ...булэг бургааһатай... ...эгтэй зохидхон нуга...

...ааа зүнүүд бүүжэл... ...ирманиинь бидэнэ... ...эб. Тэдэнэй дунда... ...ун ялангаяа илгар... ...р, бата бадлюун бэе... ...абхуулһан толгойтой... ...рэ һахалтай, энээб... ...эн урин шарай... ...урин костюмтай һэн... ...шэлээд, тэрэ хүн Да... ...ө хоёрэлдэшэб. Нюр... ...ө байдал, ажал болон... ...он юумэн тухай һо... ...ө байжа һураа һэн... ...анадагой.

...ажэ байха үедее тэ... ...һайн һанаанаб — на... ...ад-хараад абаха юм; ...косилкашан, үдэр бу... ...адагүй байгаа бэшэ... ...ингэжэ байтараа гэн... ...удлэһаам хараад, ми... ...гэн:

...ун, хэн гээшэбшиг? —

...Карлин Дамба гээ... ...зарюусаһанаа һа... ...бди.

...низ морнёо оруул... ...лебобёо даадаг юм... ...— гээд һуурадахиба. ...ө мааг гэжэ байтар... ...е даа аран гэжэ даа... ...гаһанһаань ...аб). Дашанима аха... ...дожо абаад: «Даагаа... ...эрхэ хүсэн бии гээ... ...эд намайгаа хухир... ...тивнайшье хэ... ...шадал ороо... ...ө бэлэй. Бинь аягүй... ...аб даа.

...гэрэ хумнай эхэ, эсэ... ...ин, хаана, хэдыдэхи... ...ө ажаглалта ...гэрэнэй дэрэ... ...вуд эдэл ко... ...даи хэр эрэ... ...ө даа аран гэжэ даа... ...аб). Дашанима аха... ...дожо абаад: «Даагаа... ...эрхэ хүсэн бии гээ... ...эд намайгаа хухир... ...тивнайшье хэ... ...шадал ороо... ...ө бэлэй. Бинь аягүй... ...аб даа.

...гэрэ хумнай эхэ, эсэ... ...ин, хаана, хэдыдэхи...

...ө ажаглалта ...гэрэнэй дэрэ... ...вуд эдэл ко... ...даи хэр эрэ... ...гаһанһаань ...аб). Дашанима аха... ...дожо абаад: «Даагаа... ...эрхэ хүсэн бии гээ... ...эд намайгаа хухир... ...тивнайшье хэ... ...шадал ороо... ...ө бэлэй. Бинь аягүй... ...аб даа.

...гэрэ хумнай эхэ, эсэ... ...ин, хаана, хэдыдэхи...

...ө ажаглалта ...гэрэнэй дэрэ... ...вуд эдэл ко... ...даи хэр эрэ... ...гаһанһаань ...аб). Дашанима аха... ...дожо абаад: «Даагаа... ...эрхэ хүсэн бии гээ... ...эд намайгаа хухир... ...тивнайшье хэ... ...шадал ороо... ...ө бэлэй. Бинь аягүй... ...аб даа.

...гэрэ хумнай эхэ, эсэ... ...ин, хаана, хэдыдэхи...

...ө ажаглалта ...гэрэнэй дэрэ... ...вуд эдэл ко... ...даи хэр эрэ... ...га

Х. Намсараевай түрэһөөр 100 жэлэй ойдо

БАГША, АХА НҮХЭР

Авторай архивһаа абтаһан бүүлгабаризураг дээрэ: 1947 ондо зарлагдаһан Буряадай залуу уран зохёолшодой нэгэдэхи конференцидэ хабаадагшад үбгэн зохёолшинтэй шэнжэлэхэ, зүрхэеэ нээнги баиха зэргэтэйт гэбэ.

Ехэнхидээ хүдөөдэ хүн болоһон хүнүүд байнат. Тиигэбэшье худөөгэй байдал тухай бэшэхдээ, газаахан хэбтэжэ байһан, харахада бэлэн юумэ абаад, досоо талыень, үндэһэ һуриниень удхалан абажа үшөөл биранагүй хат даа...

Гурбадахяар, түрэлхэн бүриад хэлэн тухайгаа хэлэбэ. Буряад зоной дунда хэлээ хүсэд мэдэхэгүй хүнүүд олон боложо байна гээд аяар тиихэдэ тэмдэглээ бэлэй.

Буряад хэлэн гээшэмнай ехэ баян хэлэн. Аймаг бүхэнэй зон буряад литературна хэлэндээ өөр өөрынгөө өөрсэ янзын урасхал оруулжа байна. Тэрэ баялигые ехэл һайнаар шудалжа абаха хэрэгтэй...

Иимэшэгүүгээр лэ Хоца Намсараевич хэлээ һэн ха гэжэ һанагшаб.

КОНФЕРЕНЦИИН нэгэ забһарлагдаа Бараади Мунгонов, Арсалан Жамбалон бидэ гурбан Хоца Намсараевта дүтэлбэбди. Арсалан бидэнһээ зүрхэтэйгөөрөө ахамадтаяа хөөрэлдэжэ эхилбэ. Хилын харуулай сэрэгэй формотой залуу лейтенантын хажуудань ерээд байхада, Хоца Намсараевич абаһаар һонирхожо оробо — хаана алба хэнэбши, ямар нютагай бэлэйш гэжэ байгаад. Бараади Арсалан хөөрөй хэниинь һэм даа: «Энэ Damба Жалсараев үшөө үхибүүн ябахадаа тантай уулзаһан байна»,— гээд табижархиба.

Хоца Намсараев энеэбхилэд гэжэ байгаад намайе удаахан хаража хараже: «Байзе... байза... Үнөөхи косилкашан хүбүүн бэшэ гүш даа?.. Аксагад... Харгын хажууда һэн гү даа?..» — гэбэ.

— Тиимэ, тиимэ, Хоца Намсараевич (досоогоо гайхан һанаадхинаб: ямар бүхөөр ухаандаа хадуужа ябадаг, юумэ мартадаггүй һонор хүн гээшэб, аяар хэзээ, хаана хараһан үхибүүхэнние таниха гэжэ...).

— Хари тугаар Тумуновай элидхэл соо Damба Жалсараев гэжэ дуулахадаа, ямаа танил нэрэб даа гэжэ һанаадхёо һэм... Хэды жэл үнгэршэбэ гээшэб даа?

— Найман жэл.

— Зай-зай... Ураи зохёолшо боложо ябана ха юмши даа... Юу мүнөө бэшэнхэйбши?

— Юу хээн биия даа... Тандa харуулха һанаатай һэм... (Эндэ, сэхыень хэлэхэдэ, тэрэ уулзахадаа та намайе ороорой гээ һэнта гээд шүүд-шүүд үгөөр шэнжэлэхэ, зүрхэеэ нээнги баиха зэргэтэйт гэбэ.

Ехэнхидээ хүдөөдэ хүн болоһон хүнүүд байнат. Тиигэбэшье худөөгэй байдал тухай бэшэхдээ, газаахан хэбтэжэ байһан, харахада бэлэн юумэ абаад, досоо талыень, үндэһэ һуриниень удхалан абажа үшөөл биранагүй хат даа...

Гурбадахяар, түрэлхэн бүриад хэлэн тухайгаа хэлэбэ. Буряад зоной дунда хэлээ хүсэд мэдэхэгүй хүнүүд олон боложо байна гээд аяар тиихэдэ тэмдэглээ бэлэй.

Буряад хэлэн гээшэмнай ехэ баян хэлэн. Аймаг бүхэнэй зон буряад литературна хэлэндээ өөр өөрынгөө өөрсэ янзын урасхал оруулжа байна. Тэрэ баялигые ехэл һайнаар шудалжа абаха хэрэгтэй...

Иимэшэгүүгээр лэ Хоца Намсараевич хэлээ һэн ха гэжэ һанагшаб.

КОНФЕРЕНЦИИН нэгэ забһарлагдаа Бараади Мунгонов, Арсалан Жамбалон бидэ гурбан Хоца Намсараевта дүтэлбэбди. Арсалан бидэнһээ зүрхэтэйгөөрөө ахамадтаяа хөөрэлдэжэ эхилбэ. Хилын харуулай сэрэгэй формотой залуу лейтенантын хажуудань ерээд байхада, Хоца Намсараевич абаһаар һонирхожо оробо — хаана алба хэнэбши, ямар нютагай бэлэйш гэжэ байгаад. Бараади Арсалан хөөрөй хэниинь һэм даа: «Энэ Damба Жалсараев үшөө үхибүүн ябахадаа тантай уулзаһан байна»,— гээд табижархиба.

Хоца Намсараев энеэбхилэд гэжэ байгаад намайе удаахан хаража хараже: «Байзе... байза... Үнөөхи косилкашан хүбүүн бэшэ гүш даа?.. Аксагад... Харгын хажууда һэн гү даа?..» — гэбэ.

— Тиимэ, тиимэ, Хоца Намсараевич (досоогоо гайхан һанаадхинаб: ямар бүхөөр ухаандаа хадуужа ябадаг, юумэ мартадаггүй һонор хүн гээшэб, аяар хэзээ, хаана хараһан үхибүүхэнние таниха гэжэ...).

— Хари тугаар Тумуновай элидхэл соо Damба Жалсараев гэжэ дуулахадаа, ямаа танил нэрэб даа гэжэ һанаадхёо һэм... Хэды жэл үнгэршэбэ гээшэб даа?

— Найман жэл.

— Зай-зай... Ураи зохёолшо боложо ябана ха юмши даа... Юу мүнөө бэшэнхэйбши?

— Юу хээн биия даа... Тандa харуулха һанаатай һэм... (Эндэ, сэхыень хэлэхэдэ, тэрэ уулзахадаа та намайе ороорой гээ һэнта гээд шүүд-шүүд шэбибди?» —гэжэ һураба.

— «Сэрэмпэлэ»...— гээд эхилбэб.

Машинаар ябаһан хүнүүдэй залуу нэгэн үгыем таһалаг: «Сэрэмпэлые» хэн бэшээб гэжэ мэдэнэ гүш?» — гээд һураадхиба.

— Хоца Намсараев ааб даа — гэбэб.

— Хоца Намсараев өөрөө урдашни байна ха юм.— гээд тэрэ залуу хүн хэлэжэрхибэ.

Тиигэжэ дуулаад, ехэл баяслаа бэлэйб даа... Үшөө тэрэ машинаһаа буугаад өрэжэ ябахадань (мүнөө нэмээд хэлэнэ бэшэб), яагаа хараһан хүн шэнгиб даа гэжэ һанаа бэлэйб, ном дээрэ зурагынь хараһан байгаа бэшэ аалби даа.

Яаха хээхээш ойлгохоёо болёод, гэлысэ гэтээд дуугай байхадамни, Хоца Намсараев, мүнөө һанахадаа, намайе абарангаа һэн гээбы даа:

— Буряад зохёолшодой шулэгүдые үншадаг гүш даа? — гээд һуражархиба.

— Үншаа бэд даа. Тамай олон шулэгүдые мэдэхэб Сэржэрэ мэдэхэб.— гээд табижархибаб.

— Үншажархил даа нэгыень, — гээд Дашанимамни намаяа тухирхэ оробо.

Яахаб, балайшье гуйлгангүйгөөр ха, «Үбгэн гэлэнэй үгэ» үншажа эхилбэб, үшөө гоевэжо маагламаа байгаад шанга гэгшээр үншаа һаа губ гэжэ һанадагби. Түлэг дундаа байтарни Хоца Намсараев: «Зай, хүбүүн, болоо даа, бэрхэш, бэрхэшэ.— гээ бэлэй.

Тиигээд урдаһаам хөрхохонөөр ажаглан хараад: «Шиг юрэдөө өөрөө шулэг бэшэдэг аа гүш?» — гэбэ.

Би, үнэхөөрөөшье, бэшэжэ туршадаг болоһон байгааб. Нэгэ шулэгни — юуи шулэг гэхэ юумэ байха һэм даа, үхибүүнэй түрүүшын бүтээл — Хара-Шибэрэй һургуулиин һаныи газетэдэ гараад абаһан түүхэтэй. Тезд Хоца Намсараевта сэхыень, хэлэхээ эшээ гайхаа юм губ, бу мэдэе, зүгөөр «үгы даа...» гэжэрхёо бэлэйб.

Тиихэдэм Хоца Намсараев нам тээшэ мэхэтэйхэнээр хараи-хараи:

— Бэшэдаг хаш даа...— гэбэ.— Бэшэ, бэшэ... Һургуулидаа һайнаар һура... Ном өхэёр унша... Бараг юумэ бэшэжэрхёоб гэжэ һанаа һаа, «Буряад-Монголой үнэндэ» эльгээгээрэй даа. Улаан-Удаа ябаа һаа, манайда ороорой... Зай, баяртай, хүбүүд!..

Тиигээд Хоца Намсараев ябаһан нүхэдөөрөө машинада кузов дээрэнь һуугаад, замаа үргэлжэлүүлээ бэлэй.

Хойноһоонь хараад инлээд удаахан зогсоо һэн хаб даа, гэнтэ Дашанима ахатынгаа аалихаһаар: «Damба-а, галгюулаа даа саашаа»,— гэхыень дуулаад, косилкадаа бушуухан һуугаа бэлэйб...

Хоца Намсараевай ябаха дээрээ намда хэлэһэн тэрэ үгэнүүд, мүнөө бодоходом, уридшалан холо хараһан үреэл байбал гэхэдэ болохоол ха. Бараг юумэ бэшэжэрхёоб гэжэ һанаа һаа, «Буряад-Монголой үнэндэ» эльгээгээрэй гэһэн үгэнүүдыень ходо һанажа ябадаг байгааб. Тезд өөрынгөө бэшээ болоһон юумэ бараг гэжэ зүрхэ һэшхэл байгаагүй гээд даа, бараагшье юумэн үгы юм һааб даа. Найман жэлэй үнгэрһэн хойно, 1947 ондо, хилын харуулай албада байхадаа, гэнтэ зүрхэлжэ-зүрхэлжэ, юуншье, болог гээд, нэгэ шулэгөө «Буряад-Монголой үнэнэй» өдөрсаар ябуулжархиба гээшэб. Харин хэблэгдэхэ гэжэ балай өхэёр этигээ, найдаашьегүй хаб. Тезд нэгэтэ «Үнэндэ» хараи гэхэдэм (албандашье байхадаа «Буряад-Монголойнгоо үнэниие» зажижа абадаг байгааб), — ай, бурхан! — үнөөхи мууренцидэ уриба. Энэ зүблөөндэ хабаадагшадай дунда Бараади Мунгонов, Арсалан Жамбалон, Цыденжаб Жимбиев, Алексей Бадаев, Василий Стенькин болон бусад байжа, һайн танилсаа һэмди даа.

Конференциин нээгдэлгэн дээрэ Буряадайнгаа нэрэтэй турэтэй уран зохёолшодые хаража, ехэл урмашаа, баясаа бэлэйбди Хоца Намсараев, Намжил Балдано, Жамсо Тумунов, Аполлон Шадаев, Чимит Цыдендамбаев, Дольен Медасон, Семен Дунаев, Данри Хилтухин, Бато Базарон, Цэдэн Галсанов, Цокто Номтоев — ямар хүндэтэй һайхан нэрэнүүд бэ даа!

Тэдэнэй дундаһаа хараһан, таниха хүмни гэбэл... гансал Хоца Намсараев байба. Бэшэн тухай ябала дуулаһан, зохёолнуудыень үншаһан байбашье, тэдэнэнэр уулзаха ушар арбан долоотойдоо армида ошоһон намда болоогүй һааб даа.

Хоца Намсараев намайе, наймаи жэлэй саана харгын хажуда хараһан үхибүүе юу һанахаб даа гэжэ мэдэрбэшье, шэнэ нүхэдтөө — Бараади Арсалан хөёртө һайрхэн гэхэ юм гү, тэрэ ушараа өөрэжэ үгэбэб. Үшөө тиигээд Хоца Намсараев намайе Улаан-Удаа ябаа һаа ороорой гээ һэн гэбэб. Тэрэ хөөрни: «Орыш, орыш, Damба»— гэлдэбэ. Ороол һаа, гурбуулаа ороходи гээд бинь «зрилтэ» табибаб... Тиигэжэ байтараа гурбуулаа нигэжэ: юутэ-юугүй иимэ томо хүнэй гэр байрадань орожо ябаха гээшэ аягүй хэрэг, харин суглаваһайгаа үедэ нэгэ зэбһар олоод хажуудань ошохоби, тэрэ хөёрни намаяа Хоца Намсараевтай танилсуулха гээд шиидэхэб гээшэ һэн хабди.

Бараади Мунгонов Арсалан Жамбалон хөёрни мэдэхэжэ болоһон хүнүүд байгаа гэхэдэ болохо. Бараади «Ангуушан» гэжэ поэмэ хэблэнхэй, Арсалан «Эдир ленинецүүд» гэжэ үхибүүдтэ зорюулһан ном гаргаһай, бүдүүн зон ябаа гээшэ һааб даа. Хоца Намсараевтайшье ябала мэдэлсэхэ болоохой байгаа.

Конференци дээрэ Хоца Намсараев дэлгэрэнгы үгэ хэлээ һэн. Жэнхэни Буряад хэлэн дээрэ һааб даа. Мүнөө һанахадам, тон гүнэзгы удхатай, холын харасатай, залуушуулда, хэндэмнайшье, хэээдэшье хэрэгтэй зубшэл үгэ хэлэһэн байдаг. Нам зохидоор, уран хүрсаар, тэрээн соогоо тон жинрэй ёһоор, дүхэриглэн хөөрэндэжэ һууһан шэнгээр сугларагшадта хандаа бэлэй.

Тобшохоноор хэлэбэл, ахамад уран зохёолшомнай гурбан эрдэниин тоогоор зубшэл заабари бидэндэ үгэһэн гэжэ бодогшоб.

Нэгэдэхеэр, уран зохёолшын угаа ехэ хаһюусалга тухай хэлэбэ. Үншагшад болохо ярад зоной дунда, Буряадайнгаа ургажа хүгжэжэ, ябаһан уран һайханай литературын урда, һайн дураараа, сэдьхэлэйнгээ үрэлгаар шэлэжэ абаһан зохеохы ажал хэрэгэйнгээ урда нанган хаһюусалгатай байха гээшэ аргагүй шухала. Уран зохёолойнгоо хэрэгтэ үнэн зүрхэнһөө шутэжэ, хамаг хүсэ шадалаа, бэлиг шадабарияа хубаариялгүйгөөр үгэжэ байха бэзэт гэжэ найданабди, гэбэ.

Уран зохёолшо болохо гээшэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ юм даа гээд уридшалан ойлгуулба. Сагаан саараһан дээрэ гоёгоё үгэнүүдые гаргабал зохёол үшөө болохогүй. Түбхын түрүндэ удха, бодол, үгэ гурбан зэргэлжэ ябаха, таһаршагүй иягта холбоотой, бэ бэеһээ дулдыдаха ёһотой. Тэрээнгүй һаа, һанаа бодолтнай сэсэншье һаа, хүнэй сэдьхэл гилсаае хүгжөөһэнэй ашаар Европо түбидэ амгалан тайбан, сүлөөтэ политическэ байдал байгуулха талаар М. С. Горбачевой хүсэлэл ороллогонуд шэлүүлэгдэн парламентын һуналтын бүүлээр тушаалһаа болзороо урид буухые шиидэбэ гэжэ Почан-несбурглын «Стар» газетэ правительствын ажаримтануудта үндэһэлэн бэшэнэ. Н. Бота болон хүтэлбэрилхы национальнэ партиин (ННП) шэнэ хөөрөндохи, БЕС-эй ба СӨВ-эй хөөрөндохи харилсаанууды ньгаруулха шухала гэжэ хөёр тала мэдуулбэ гээд газетэ онсолно.

Совет хүтэлбэрилэгшэ ирландиинхидта һаншаагдаа гэжэ хэлэл тэмдэглэнэ. «Түүхэ зохёожо байнаи хүн маниаи ороноо хүрөө», — гэжэ «Айриш индепендент» газетэ бичэнэ. — Тэрэ Ирландыда ехэ хүндэтэй юм».

ЛОНДОН. Европодо ажуулгүй байдалые бэхижүүлхынь, эншэл найдал тэрүүлхынь тула тубиин бүхы ороноуудай хөөрөндо хөөрөлдөө хэлэ нуулгаа гэжэ совет хүтэлбэрилэгшын Шаһюндо хэлэн мэдуулга гүүхэ улаа шиидэтэй байна гэжэ Англиин «Дейли миррор» бэшэнэ. Юрьи ооу зэрэсэгүүдые хөөрөөноой ахуй ба барууи ороноуудай хөөрөндохи эконом...

ШЭНЭ ХӨӨРЭЛДӨӨНЭЙ ЭХИЛХЫН УРДА

М. С. Горбачевой ерэхые Великобритани хүлеэнэ

Үдэр хараа байса уга болоо, мартын 25, 26-най һүни Британиин орон зуһан сагта сроо. Лондондо яблони, вишни сэсэглэнэ, һөөг бургааһан нэгэсорно. Хотын үйлсэ гудамжануудаарыье хабарай шэнжэ тэмдэг мэдэрэгдэнэ. Харгын худалмэриишэд газер дорохи барилгануудые заһабариина, тротуарнуудые ба харгынуудые гуримшуулна. Энэмнай хэрэгтэй худалмэри, гэбэшье Британиин нинсэлэй үйлсэ гудамжануудыг ехэ нарихан гэжэ хараадаа абаа һаа, иимэ үйлсэнүүдэй зариманьень хеажарихада, автомобильнуудые ябахын аргагүй олоорсо сугларшана.

Советскэ Союзда хабаатай бүхы юумээр аимшаг ехэ һонирходог байһаниинь Лондондохи хабарай үшөө нэгэ онсо шэнжэ болоно. Хубилган шэнэдхэлгэ ба алибаа юумэн тухай олондо мэдээсэлгэ британиинхидта ехэ нүлөө үзүүлэ, манай орон тухай ойлгомжыень хубилгаа, шэнэ, эндэхы һайхан шэнжэтэй ундэһэ һуури дээрэ улаасхоорондын байдалһаа угаа хубиин хэрэг хүрэтэр хөөрэлдөө бэлэйбди.

ЗАЛУУ зохеолшод Хоца Намсараевайда ошобо гэжэ дуулаад, «Буряад үнэнэй» фотокорреспондент А. Л. Мантаев һэн гү даа, хоинохоомнай ороо ерээ һэн. Тиигэжэ тэрэ уулзалгамнаи «мүнхэжүүлэгдээ» бэлэй...

Би мүнөө энэ дурдалга соогоо Хоца Намсараевтай түрүүшынгээ уулзалгануудтухай бэшэбэб. Саашадаа хэды олон һүүлдэнь Бальжад Гатаповна, Хоца Намсараевай нөөнэй хани, бидэниие сай уугты гэжэ уриба. Һанхан сайнаа һорожо байгаад, шэмэтэй мяханһаа ама хүрэжэ байгаад, олон юумэн тухай — уласхоорондын байдалһаа угаа хубиин хэрэг хүрэтэр хөөрэлдөө бэлэйбди.

ЗАЛУУ зохеолшод Хоца Намсараевайда ошобо гэжэ дуулаад, «Буряад үнэнэй» фотокорреспондент А. Л. Мантаев һэн гү даа, хоинохоомнай ороо ерээ һэн. Тиигэжэ тэрэ уулзалгамнаи «мүнхэжүүлэгдээ» бэлэй...

Би мүнөө энэ дурдалга соогоо Хоца Намсараевтай түрүүшынгээ уулзалгануудтухай бэшэбэб. Саашадаа хэды олон

Удэр хараа байса уга болоо, мартын 25, 26-най һүни Британиин орон зуһан сагта сроо. Лондондо яблони, вишни сэсэглэнэ, һөөг бургааһан нэгэсорно. Хотын үйлсэ гудамжануудаарыье хабарай шэнжэ тэмдэг мэдэрэгдэнэ. Харгын худалмэриишэд газер дорохи барилгануудые заһабариина, тротуарнуудые ба харгынуудые гуримшуулна. Энэмнай хэрэгтэй худалмэри, гэбэшье Британиин нинсэлэй үйлсэ гудамжануудыг ехэ нарихан гэжэ хараадаа абаа һаа, иимэ үйлсэнүүдэй зариманьень хеажарихада, автомобильнуудые ябахын аргагүй олоорсо сугларшана.

Советскэ Союзда хабаатай бүхы юумээр аимшаг ехэ һонирходог байһаниинь Лондондохи хабарай үшөө нэгэ онсо шэнжэ болоно. Хубилган шэнэдхэлгэ ба алибаа юумэн тухай олондо мэдээсэлгэ британиинхидта ехэ нүлөө үзүүлэ, манай орон тухай ойлгомжыень хубилгаа, шэнэ, эндэхы һайхан шэнжэтэй ундэһэ һуури дээрэ уласхоорондын байдалһаа угаа хубиин хэрэг хүрэтэр хөөрэлдөө бэлэйбди.

ЗАЛУУ зохеолшод Хоца Намсараевайда ошобо гэжэ дуулаад, «Буряад үнэнэй» фотокорреспондент А. Л. Мантаев һэн гү даа, хоинохоомнай ороо ерээ һэн. Тиигэжэ тэрэ уулзалгамнаи «мүнхэжүүлэгдээ» бэлэй...

Би мүнөө энэ дурдалга соогоо Хоца Намсараевтай түрүүшынгээ уулзалгануудтухай бэшэбэб. Саашадаа хэды олон

Тиихэдэл совет-британиин холбоо барисаан һайн тээшээ хубилжа эхилэн байгаа. Энэнэй һүүлээр болоһон дээдэ тушаалтадай уулзалгануудай үедэ — 1987 оной хабар. М. Тэтчерэй албанай хэрэгээр СССР ерэхэдэ, мүн энэл оной декабрьда Вашингтон ошохо замдаа М. С. Горбачевой сйро зуураар эндэ зогсохо үедэ совет-британиин харилсаануудтахи хубилалтануудые бодотоор хараагдаа һэн. Политическэ, худалдаа наймаанай, экономическа, эрдэм-техникын, соеолой талаар хөөр талын холбоо барисаа хүргөөхэ тухай документнуудта гар табигдаһан байгаа.

Эдэ холбоонуудынь бодото хэрэгүүдээр батадхагдажа эхилээ һэн. Тобшолон хэлэбэл, политикын талаар харилсаа холбоониинь Дундуур ба Дутын зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүдые усадхаха тухай совет-американ договор баталгаалые нилээн хүнгэдэхэн юм. Хоёр ороной гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд үе үе болоод уулзажа, уласхоорондын политикын үргэн олон асуудалнуудаар хөёр талын политическэ зубшэлэлгэнүүдые хэлэг болонхой. Иран Ирагай дайе болюулха. Афганистандахи, Намибидахи байдал гуримшуулха, Дутын Зүүн Зүгтэхи, Африкын урда хубидахи байдал һайнаруулха гэжэ мэтэ орео асуудалнуудые шиидхэлгэдэ тэдэнэр бага бэшэ хубитаяа оруулаа, оруулнашье.

Хөёр талын эд бараанай эрьесэ үргэдэнэ. Совет-британиин хамтын 20 шахуу предприяти хүдэлдэг, үшөө эдэ предприятинуудэ байгуулагдажа байнгай. Хоёр талын хүдалдаа наймаан аалярашье һаа, үргэдэжэ байнхай. СССР-тэ үнгэргэгдэхэ Британиин һара шэнэ тулхисэ боложо үгэхэ эзэргэтэй.

Эрдэм-техникын талаар хөёр талын холбоо барисаан һэргэгдээ. Соелой талаар харилсаа холбоон эршэмтэйгээр хүгжөөгдэнэ. Хэдэн арбаад совет театрнууд, дуу, хатарай ансамбльнууд, циркнүүд болон зохёохы ажалтанай бүсэд коллективүүд Британи ошоһон байна. Совет фильмүүд үргэнөөр харуулагдадаг. Театральна коллективүүд нягта холбоотойгоор хүдэлжэ зугжэгүдые хамтаараа табидаг, зохёохы ажалтай залуушуулые бэлдэдэг. Совет хүгжэмшэд, дуушад болон гуйсэдхэгшэд Британиин сценэ дээрэ бэлиг шадабаряа харуулдаг юм.

Уласхоорондын политикын талаар СССР-эй шэнэ хараа шугам, Советскэ Союзда бэелүүлэгдэжэ байһан демократическа хубилалтануудые Британида халуунаар дэмжэгдэнэ. Олониитын һанамжануудые асуужа абахада, М. С. Горбачев орон дотор эгээл һайшаагдадаг гадаадын политическэ ажал ябуулагша гэжэ харуулаа һэн. Англиин хүн зоной диилэнхиинь «Совет аюул» гэдэгтэ үнэншэхээ болинхой. «Хүйтэн дайнай» жэлнүүдэй политикаһаа арсаха, Европодохи ба бүхы дэлхэй дээрэхи байдалые һайжаруулха, Советскэ Союзтай һайн хүршэ ерэ ной харилсаа холбоотой байха хэрэгтэй гэжэ тэдэнэр тоолодог байна.

Армениидэхи ба Таджикистанда газераи аймшаг сохэр хүдэлжэ, совет хүнүүдэ тохёолдоһон гай тодхорые Великобританида хүлеэн абаһаниинь СССР-тэ шэнээр хандедаг болоһыень элитээр харуулна. Бүгэдэ ниитээрээ иимэ бардамаар тулалга хүсэлтэй байһан үшөө үшөө нэгэтэшье эндэ байгаагүй. СССР-тэ туһаламжа үзүүлхэ ниитэ национальна кампаниие хүтэлбэрилхэ арбаад ехэ эмхи ороо дотор байгуулагданхай. Гэнэ усалай болоһоной һүүлээ түрүүшын удэрнуудтэ медигүүд, хүнүүдые ябарха хүнүүд Армениидэ ниидэжэ ошоһон, ехэ шухаг медикаментнүүд, медицинскэ зэр зэмсэгүүд, майхангууд, хубсаһа хунар эльгээгдээ һэн. Олон миллион фунт стерлингүүд суглуулагдаа. Тэдэнь һандаргаһан нютагуудта больницанүүдэй, һургуулинуудэй, бүсад хэрэгтэй объектнүүдэй барилгада хэрэглэгдэхэ юм. Британиин правительство 5 миллион фунт стерлинг хубаариллжа, ехэхэн туһаламжа үзүүлээ. Хүнүүдэй туһаламжа мүнөөшье бологор ороһон заидаа.

Тиибэшье совет-британиин харилсаануудта бүхы юумэн һайн гэжэ хэлэхээр бэшэ аалдаа. Хуушанайхяар нэгэл янзаар бодомжолхо ябаделһаа, хүсэ хэрэглэхэ политикаһаа Британиин хүтэлбэрилэгшэдэй арсаха дурагүй байһаниинь шиидхэгдээгүй гол асуудал болоно. СССР-тэ боложо байһан хубилалтануудые М. Тэтчер яаха аргагүй дэмжэдэг, хубилган шэнэдхэлгын реформнуудые бэелүүлгэдэ али болохо амжалта туйлахыень совет арадта ба хүтэлбэрилэгшэдтэ хүсэдэг юм. Уласхоорондын политикада шэнээр бодомжолхо гэһэн Москвагай үрэнууд дэмжэгдэдэг. Гэбэшье Британиин хүтэлбэрилэгшэдэй ухаан бодолдо эрид хубилалта болоогүй байнаар.

Иимэ хараа бодолтой байхадаа, нэн түрүүн сэрэгэй ехэ хүсэтэй байхадаал, национальна аша туһаяа, бэеэ даанхай байдалаа лаб хангахабди гэжэ Британиин хүтэлбэрилэгшэдэй тсолодог байһаниинь ойлгосогой. Юрьи Буу зэбсэгүүдэй талаар бусад томо түрэнүүдтэй тэнсэхэ арагагүй багахан ороо туладаа, национальна бэеэ даанхай байдалаа аршалхын тула өөдэдын ядаруу зэбсэгэй байха ёһотой гэжэ Британиин хүтэлбэрилэгшэд тоолоно бшуу. Дэлхэй дээрэ ядаруу зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үгы хэхэ талаар ябуулгада тэдэнэр һаад тодхор хэдэг байна. СССР-тэ бэелүүлэгдэжэ байһан хубилган шэнэдхэлгын урагшатай байхань мэдэгдэнэгүй, мүнөөнэй түрүү хэлэтэй хүтэлбэрилэгшэгэй ороондо хуушанайхяар бодомжолдог правительство өөрэжэ, СССР-эй гадаадын политикые дай журоедэлгын таниг замаар ябуулжа магадгүй гэһэнэшүүгээр баталжа. Лондонойхид оорынгөө хараа шугамые аршалдаг юм. СССР-тэ реформын түрөөр бэелүүлэгдэжэ, хубилган шэнэдхэлгын эрьен тэхэришэгүй шэнжэтэй болохо бүринь, энэ үндэһэ баримтыи олон түмэн британиинхидта абаһаар ойлгогдохо байһаниинь сохом.

Совет британиин харилсаа холбооной талаар бусадшье шиидхэгдээгүй асуудалнууд бии.

М. С. Горбачевтой болоһон түрүүшын уулзалгаһаа эхилжэ, дээдэ тушаалтадай совет-британиин хөөрэлдөөн нюуса делдагүй, сохэ байнаараа шалгарна гэжэ М. Тэтчер нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэһэн байха. Бүхы асуудалнуудые энэ уулзалга шиидхэжэрхихэгүй аалб даа, гэбэшье совет британиин харилсаануудые болоод уласхоорондын бүхы байдалые соашадань һайжаруулхын тула горитой үндэһэ һууриин табигдаха байһанда ямаршье һэжэг түрэнэгүй.

Юрий ЛЕВЧЕНКО,
ТАСС-ай корр.

Лондон.

БОЛЗОРҺОО УРИД ТУШААЛҺАА БУУХА

ЛУСАКА, ЮАР-ай президент Питер Бота энэ жэлэй хөёрдохи хахадта үнгэрэгдэхөөр хараалгадаһан парламентын һуналтыи бүүлээр тушаалһаа болзороо урид буухые шиидэбэ гэжэ Почан-несбурглын «Стар» газетэ правительствын ажаримтануудта үндэһэлэн бэшэнэ. Н. Бота болон хүтэлбэрилхы национальнэ партиин (ННП) шэнэ хөөрөндохи хөөрөлдөөнэй ашаар Франсиг де Клеркыи хөөрөндо зугаагаа түлөө тэмцэлһээ үндэһэтэй кризис гуримшуулагдажа байна гэжэ газетэ тэдэнэр. Н. Бота болон Ф. де Клеркыи хөөрөндо болоһон хуулгалта дээрэ тэрэ хэлсэгдэһэн байна гэжэ парламентын һуналтануудай болохо болзор ерэхэ һаныи эхиндэ сонсохогдохо юм.

Голанска гүбээнүүдые «Израиллиин газар дандын таһаршагүй хубинь болоно» гэжэ Тель-Авивай зонхилогшодой сонсохоһоноо хойшо долоон жэл болобо.

Булимтаран эзэмдэһэн засагаархид нютагай таряшадһаа Голанска гүбээнүүдэй 70 гаран процент ураэлтэ газарые буляажа абаад, сионис сэрэгэй шэнжэтэй һуурин тосхонуудые байгуулна. Мүнөө эндэ Израиллиин 7 мянга гаран хүн ажаһууна. Дайнай урда тэд эндэ 160 мянган үндэһэн хүн зон ажаһуудаг, ажалладаг байгаа.

БТА — ТАСС-ай фото.

Хилын саанаа

ТАСС · АПН

ИРЛАНДИИН ХАРИЛСААНАЙ ТҮҮХЭТЭ ШАТА

«Бетонихоо сагаа зогсолто бэ» — Совет-ирландиин харилсаанай шинэ шата КПСС-эй Төвэй хэрэгсэлнэй нарийн бичгийн даргаа Михаил Горбачевой Ирландиин Ерөнхий сайдаа Чарлз Хоги Ирландиин Парламентэй хуралдаанда хэлэгдэн, Ирландиин Парламентэй Ардын Төлөөлөгчдийн Дээдэс Ассамблеяа Москвагаа ирэхэ тухай мэд

Жанин дурасхаал

БЭДЭРЭЛГЭ ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

«Хэншье, юуншье мартагдаагүй» гэжэ гүнзэгы удха шанартай үгэнүүдые үнгэ бүриин шэлээр шэмэглэн бэшэжэ бүтээгдэнэн панно һургуулиин музейдэ бии. Тэрэнэй нюур талада 63 хүнэй нэрэ, обог бэшээтэй.

«Эсэгэ ороноо хамгаалагшада» гэһэн гаршаг доро үгтэһэн сэрэгшэ бүхэн тухай мэдээсэл хэгдэнхэй. Тэдэнэй хаана дайнда ябаһан, хаана хүдөлүүлэгдэнэн тухай эндэ ерэгшэдтэ хөөрэхые оролдожо, хоёр жэлэй туршэда бэдэрэлгын ехэ хүдэлмэри ябуулаабди. Нэн түрүүн гвардейскэ морин сэрэгэй полкын комиссар ябаһан, дайшалхы хоёр орденто, 1943 оной зунай дунда һарын 27-до наһа бараһан Арданжал Очирович Далаевһаа эхилээбди. Бэдэрэлгын ашаар А. О. Далаевай байлдаанай үедэ баатарай үхэлөөр унаһан тухай мэдээсэл олообди. Тиихэдэ тэрэнэй дайшалхы нүхэр, СССР-эй Журналистнуудай Хопбооной гэшүүн С. Б. Хандажаповай «Сабельный поход», «Мои однополчане» гэһэн номууд соо нютагаймнай сууда хүбүүн тухай яһала дэлгэрэнгыгээр, һониноор бэшэгдэнэн байна. Иимэнүүд баримтануудые хэрэглэн бэдэрэлгэ эхилхэдээ, энэмнай бэлэн хэрэг бэшэ, манай Эхэ ороной баруун хизаарай комсомолой болон сэрэгэй олон эмхи зургаануудта хандаха, сүлөөгүйшэг ябаһан хүтэлбэрилэгшэдые тухашаруулхабди гэжэ һанагдаагүй бэлэй. Теэд, ябаһан хүн яла зууха, хэбтэһэн хүн хээли алдаха гэһэн үгэ бии. Энэ бэшэлгэ, бэдэрэлгэмнай жэл долоон һара үргэлжэлжэ, А. О. Далаев Орловско областиин Болховско районой Новый Синец тосхондо худөөлүүлэгдээ гэжэ элирүүлээбди.

Түрүүшынгээ амжалтада урмашан баярлажа, улам саашаа ябая гэлээд, Захааминай районой сэрэгэй комиссариадай архив уудалжа, арбан долоон сэрэгшэдэй байлдаанай газар дээрэ унаһан тухай мэдээсэл буулгажа абаад, баруун хизаарай долоон областьдо бэшэгээр асуулта хэбэбди. Хабарай эхин һараар эльгээһэн хараасгай мэтэ бэшэгүүдэмнай түрүүшын харюунууд ерэжэ эхилээ һэн. Уданшьегүй һүргуулиин шэлгалтанууд, ажалай ба амарантын лагерай наратай, бороотой, наадатай, энеэдэтэй үдэшүүд һубарин үнгэржэ, намарай эхээр, одоошье, һанаһандаа хүржэ, һарбайһанаа абажа эхилээбди. Жэшээлбэл, Содном Дашамолонович Очиров 1914 ондо түрэһэн, 1942 оной январиин 31-дэ сэрэгэй албанда татагдажа, тэрэ жэлэй апрелиин 12-то Ленинградска областиин Липовик тосхон шадар алуулһан, хожомынь хажуудахи Мелехово тосхондо худөөлүүлэгдэһэн байба. Содном Дашамолоновичой басаган Елизавета Содномовна Раднабазарова зургаан үхибүүдэй эхэ, мүнөө Улаан-Удэ хотодо худэлдэг. Онсолбол, Очиров Дашамолон үбгэнэй Жамса, Содном, Бата, Дугардай гэжэ дүрбэн хүбүүдынь дайнда мордоод, гансал Батань дайнай эхинһээ эсэс хүрэтэрнь ябажа, Дон мүрэнэй эрьеһээ Эльбэ мүрэн хүрэтэр ошожо, дайсанаа даража бусаһан юм.

Дэлэг Данзанович Банзаракцаев Ленинградска областиин Кировск хотодо 1943 оной сентябриин 29-дэ ехэ байлдаанда хабаадажа, наһа бараһан байха юм. Тэрэнэй хүбүүн Сергей Дылыкович Банзаракцаев жараад оноор буряадай мэдээжэ боксёрнуудай нэгэн ябаһан, мүнөө республикын эдир боксёрнуудай суглуулагдамал командын ахалагша тренер, дүрбэн хүбүүн, нэгэ басаганай эсэгэ.

Жаргал Лубсанов 1942 оной декабриин 14-дэ Псковско областиин Крутовраг тосхон шадар болоһон байлдаанда баатарай үхэлөөр унаа. Тэрэл гайтай хүндэ дүшэн хоёр оной зун Баруун-Гол һууринда колхозой хони хайшалжа ябаһан тэрэнэй хани нүхэр Сэбэг гэмтэ наһа бараба. Зургаан үхибүүдэй наһа бараһанай удаа арай гэжэ тогтожо, хүйнэез хатааһан, газар дээрэхи ганса Сэрэн-Ханда басаганһаа эсэгынь үхэл тухай мэдээсэл эхэнь нюуһан байгаа. Үншэн хүнэй хуби заяа үзэжэ, Сэрэн-Ханда хүндэ ажалһаа сухарингүй, хүнэй доро орогүй үндыжэ, хүл дээрээ гараа юм. Мүнөө тэрэ хани нүхэр Бальчин Аюрзанаевичтаяа хамта гурбан үхибүүдые гарыень ганзагада, хүлыень дүрөөдэ хүргэнэн байха юм.

Баир Цыбикович Туртуев 1912 ондо түрэһэн, Орловско областиин Каргашинка тосхондо 1943 оной зунай дунда һарын 11-дэ худөөлүүлэгдэһэн юм байна. Тэрэнэй ганса басаган Зинаида Баировна Туртуева мүнөө Зэдын районой Дэдэр-Бургантай тосхондо багшална. Арадай гэгээрэлэй отличник.

Ванжилов Сэрэнжаб Долгорович 1944 оной зунай эхин һарын 15-да Ленинградска областиин Сертолово тосхондо болоһон туладаанда хүндөөр шархатажа, 7-дохи түсгаар медсанбадта наһа бараа гэжэ мэдэбэбди. Иимэ бэшэгэй удаа тэрэнэй хани нүхэр Дари, хүбүүн Василиин нэрэ дээрэ тусхай грамота ерээ һэн.

«СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ:

Ленинградай баатарлиг тэмсэлдэ хабаадалсаһан Ванжилов Сэрэнжаб Долгорович «Ленинград хамгаалһанай түлөө» гэһэн медаляар (№ Ж 03215) 1943 оной августын 14-дэ шагнагдаба.

Ленинградай городской Советэй Гүйсэдкомой

Түрүүлэгшэ Попков,

Гүйсэдкомой секретарь Бубнов».

Тиихэдэ манай нютагта дайнай урда С. А. Воробьёвтоной ори гансахан ород бүлэ ажаһуулаһан гэдэг. Сергей Алексеевич өөрөө эмшэн-фельдшер, үхибүүдынь Георгий, Виктор, Леонид, Нелли, Лилия—бүлта табуулан дунда һургуулида һуража, түрэлхи хэлэнэй хэшээлдэ һайса ябалсажа, үдэр бүри үетэн нүхэдөөрөө наадажа, бүряад хэлэндэ яһала бэрхэнүүд болоһон юм гэлсэдэг. Георгий уран һайханай бүлгэмэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, дууладаг, илангаяа, гоё һайханаар хатардаг байгаа. Георгий, Виктор нютагай хүбүүдтэй хамта фронт моодоод, дайнһаа бусаагүй. «Уһан-Далайн Флодой сэрэгшэ Г. С. Воробьев 1942 оной ноябриин 21-дэ Сталинградай областиин Курган хото шадар алуулаа. «Гвардиин сержант В. С. Воробьев 1943 оной ноябриин 16-да Калининскэ областиин Большое Гидено тосхон шадар алуулаа» гэһэн мэдээсэлнүүдые бидэ абаабди.

Мүнөө Горьковско областьдо хүдэлдэг Лилия Сергеевна, Кемеровскэ областьдо ажаһуудаг Леонид Сергеевич дүүнэртэнь бэшэг бэшэхэдэмнай, баяр хүргэнэн халуун харюу бэшэг, Георгий Сергеевичэй фото-зураг эльгээгээ. 1938—1939 онуудай уран һайханай бүлгэмэй гэшүүдтэй Георгий Сергеевичэй оролсоһон фото-зураг манай аха нүхэр, партиин, дайнай болон ажалай ветеран, СССР-эй Журналистнуудай Холбооной гэшүүн Дымбрыл Будаевич Дашиевта бии юм. Байтараа түрэл һүргуулидаа бэлэглэхэ юм бэзэ гэжэ найданабди.

Дайнай хатуу, гал дүлэтэ жэлнүүдтэ 36 сэрэгшэ һүрагүйгөөр үгы болошоһон байна. Теэд, хүн гээшэмнай үбһэн соо үгы болошоһон зүүн бэшэ ха юм даа. Уг гарбалаарнь урбуулжа, отог отогоорнь хубаажа, түрэл түшэмэлнүүдһээнь, ураг саданарһаань һүрагшалжа, 16 хүн тухай мэдээ дуулахаяа Подольск хотын сэрэгэй архивта хандаабди. Эдэ сэрэгшэдэй дайшалхы замые элирүүлхэ зорилготойбди.

Энэ ажал ябуулгынгаа түрүүшын дүнгүүд тухай һүргуулиин музейн гэшүүд Соёлма Юмжапова, Дудари Дамдинова гэгшэд Ардан Далаевай нэрэмжэтэ пионерскэ дружиниин пионернүүдтэ хөөрэжэ үгэнэн, Дулма Очирова, Сэсэгма Бальжитова сэрэгшэдэй түрэлхидтэ бэшэгүүдые бэшэнэн байна.

Ерэхэ жэлдэ Агууехэ Илалтын 45 жэлэй ойе бүхы үгэн түрөөрөө тэмдэглэхэбди. Эсэгэ Ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда унаһан абга эсэгэнэрэйнгээ дайшалхы замые элирүүлхэ, тэдээн тухай зондо хөөрэжэ үгэхэ хэрэгтэ бидэнэрэйшье багахан хубита оролсохоп.

П. ОЧИРОВ,
Үлэгшэнэй дунда һүргуулиин багша.

Захааминай район.

ЁӨЫН ТЭДЫСЭ ХАНДАЖА БОЛОХОГ

Ороной зарим эмхи зургаануудта, колхоз, совхозуудта граждан оборонын һуралсал муугаар ябуулагдана, энэ талаар анхарал ехээр хандуулагданагүй гэжэ 1988 оной август һарада ВЦСПС-эй, СССР-эй Граждан оборонын баталаабаһан хамтын тогтоол соо хэлэгдэһэн байдаг. Радиоактивна бодосуудаар элбэг болоһон газар дайдада юу хэхэб, гэнэ усалай, үйлэдбэри дээрэ аюулай болоһон хойно ямар ажал ябуулхаб, яагаад бэеэ аршалхаб гэжэ хүн зон ойлгоногүй, мэдэнэгүй. Граждан оборонын хэшээл, һуралсал ороидоошье үнгэргэхэгүй ушарнуудшье үзэгдэдэг. Эдэ бүгэдэ гэнтэ гэнэ аюулай тохёолдоо һаа, хүн зоной олоор хосоролгодо, гэр байрын ехээр һандаралгада сэхэ нүлөөлхэ болоно бшуу.

Хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй граждан оборонын һуралсалай түлөө харюусалгыень дээшэлүүлхэ, аттестаци үнгэргэхэдөө, тэдэндэ даалгагдаһан эмхи зургаанда граждан оборонын хэшээлнүүд хэр аша үрэтэйгөөр, таһалгаргүй үнгэргэдэнэб гэжэ хараха, дээдэ тушаалда зууршалагдаһан хүниие мун лэ энэ талаар шалгаха гэхэ мэтын хэмжээнүүд хараалагданхай.

Техникын аюулгүй байдал хангаха талаар оролто инструктаж, хөгрэлдөө хэхэдээ, граждан оборонын асуудалнуудые табиха, энэ лекци шагнаагүй хүниие ажалайнь һуурида дүтэлүүлхэгүй гэжэ тус тогтоол соо хэлэгдэнэ, дурадхагдана. Энээнние бэелүүлхэ уялгатай эмхи зургаан болохо граждан оборонын эхин штабуудта, кадрнуудай таһагай хүтэлбэрилэгшэдтэ хиннан шалгаха байха уялга даалгагданхай.

Тогтоолой абтаһаар хахад жэл үнгэрөө. Энэ саг соо юун хэгдээб, юун хэгдээгүй гэгшэб? Шалгалта хэхэдэ, олон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, профсоюзай комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр ба кадрнуудай таһагай хүдэлмэрилэгшэд энэ тогтоол тухай дуулаашьегүй, энэ талаар ямаршье ажал хүдэлмэри ябуулнагүй гэжэ элиобэ Хойто-Байгалай районой «Тыйский» совхоздо (граждан оборонын штабай начальник П. П. Иванов), «Ленинград-БАМстрой» трестын нүүдэлөньһөжоруулагдамал колоннодо (А. М. Анисимов), 607-дохи барилга хабсаралгын поезддо (В. В. Крайнев), Кабанскын районой Тимлюйн асбестоцементнэ хэрэгсэлнүүдэй заводто (С. В. Савватеев), Улаан-Удэ хотын Железнодорожно районой «Бурятстройматериалы» нэгэдэлдэ (профкомойнь түрүүлэгшэ Л. А. Капгапольцева) граждан оборонын хэшээлнүүд үнгэрэгдэдаггүй байба. Гэбэшье энэ талаар эдэбхи үүсэлнүүд, амжалтануудшье бии. Жэшээнь, Байгал-Амарай түмэр замай Хойто-Байгалай отделениедэ байгша оной февраль һарада профсоюзай суглаа үнгэргэхэдөө, социалис уялгануудтаа «граждан оборонын 1989 ондо хараалагдаһан хэмжээнүүдые бүтыень ябуулха, дуурогэхэ» гэһэн уялга бэшээ һэн. Нэгэрээшье, эдэнэр январь һараһаа эхилжэ, граждан оборочын хэшээлнүүдые олон зоной хабаадалгатаһаар үнгэргэнэ. Хойто Байгалай түмэр замай дистанциин начальник Б. Г. Мухаров, Северобайкальск станциин—Л. А. Ефремечко болон бусадые граждан оборонын асуудалнуудта анхаралаа ехээр хандуулдаг хүнүүд гэжэ тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ. Мун лэ Кабанскын районой Байкальскын элшэ хүсэнэй эмхиин директор А. П. Февралев, партийна организациин секретарь Г. Д. Хабдаев ба бусад граждан оборонын хүдэлмэридэ баадалаг дэ засуулхын ... дог юм. Эдэ февраль һар зургаануудта ронын байдалтай партиин, жэ, граждан начальник элидхэл ... дуудануудаа хаи шиидэ... һан юм.

Партийна хүтэлбэрилэ... бүхэнэй ам оборонын ... энэ талаар ... гатай. Ень... нүүдые ... байха саг ... хо хэрэгтэ...

респуб... оборон...

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Дагестанай АССР-эй нинслэл хотодо болохоёо байна. Эндэ манай республикын суглуулагдамал команда шангай һуурида гарахые оролдохо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республик... дамал командын гэшүүн В... дажа байна.

В. П...

Спорт — Спорт — Спорт — Спорт

«БАМ-ай ХИБЭС» УРАГШАТАЙ

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «БАМ-ай хибэс» гэжэ бүхэсоюзна 7-дохи мүрысөөн Тындэ хотодо үнгэргэдэбэ. «СССР-эй спортын мастерай» норматив дүүргэхэ зорилготойгоор 250 залуу барилдаашад ороной бүхы заха буланнуудһаа Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Байгал-Амарай түмэр замай ниислэл хотодо суглардба.

Имагтал энэ үшэр дүрбэн үдэр соо барилдаанай хибэс дээрэ болоһон шанга тэмсэлые үридшалан хараалһан байгаа. Спортын зургаан эмхиие түлөөлһэн Буряадай барилдаашад энэ мүрысөөндэ яһала ехэ амжалта туйлаба.

Улаан-Удын гарнизондо алба хэдэг Валерий Дашинимаев, Баяр Батуев гэгшэд эгээл хүгэн шэгнүүртэ барилдахадаа, ехэ хүсэл эрмэлээлтэй байнаа харуулжа, бусадта жэшээ болоһон байха юм. Нүгөө бүлэгтэ Яхадай атледүүд Иннокентий Винокуров, Григорий Яковлев гэгшэд шалгарба. Дурбэдэхи үдэр эдэнэй хоорондо шанга тэмсэл болобо.

Түгэсхэлэй нааданда Иннокентий Винокуровые диилэжэ, Валерий Дашинимаев илалта туйлаад, спортын мастерай норматив дүүргээ. Баяр Батуев бронзо медаляар шагнагдаа.

Бэлигтэй бэрхэ барилдаашан Түмэн Жаргалов Павлодарай спортсмен Айтемир Байтешевтэй туладахадаа шүүгдэшоо. Энэнь хүлеэгдээгүй ушар гэжэ тоолгодоһон байха юм. Тингэжэ Т. Жаргалов гурбадахи һуурида тургидэжэ, спортын мастерай норматив дүүргэжэ шадабагүй.

57 килограмм. Эндэ «Динамы» түлөөлэгшэд Антон Батуев, Борот Баясхаланов гэгшэд найдамтайгаар ураншаа дабшаба. Зургаадахи дүхэригэй һүүлээр Баясхаланов Благовещенск хотын Т. Аманова, харин ондоо бүлэгтэ, А. Батуев С. Нажмудиновта шүүгдэшоо. Эндэ тэрэ Амарай областиин түлөөлэгшэ Владимир Верховцево диилдэшэбэ, Зугөөр тэрэ манай атледтэ шүүгдэнэн байгаа бшуу. Эдэ бүгэдэн һүүлээр Батуев алтан, Аманов мүнгэн медаляар шагнагдаа. Баясхаланов Верховцевые диилэжэ, гурбадахи һуури эзэлбэ.

Хүүгэдэй спортын 7-дохи һургуулида хүмүүжэнэн Алексей Цыренов 62 килограммай шэгнүүртэ эдэбхитэй һаһнаар барилдабашье, гурбадахи һуури эзэлээ. Энэ шэгнүүртэ аяар 45 хүн суглараһан байгаа. Тиин гурбадахи һуури эзэлхын тула Алексей 8 үүлэлгада илаба. Энэ хибэс дээрэ Алексейн бата найдамтайгаар барилдахыень хүбүүд, тренерүүд хаража, үрмашан баясаа. Имагтал дүршэл шадабаряар багадажа, ураншаа дабшажа шадабагүй. Гэбэшье шухала юумэниинь гэхэдэ, тэрэ өөртөө этигэжэ, үрмэ зориг бадаруулба.

СССР-эй транспортна барилгын министрэй орлогшо Е. В. Басин Буряадай багшанарай институдай студент Владимир Жалсараевта «Мүрысөөнэй эрхим бэрхэ барилдаашан» гэһэн шан олгобо. Тэрэ гоё һайхан арга дүрэтэй, бар хүсэтэй байһанаа харуулжа, нимэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэхэ ёоороол хүртөө. Тингэжэ В. Жалсараев 68 килограммай шэгнүүртэ алтан медаляар шагнагдаа. Гимнастика болон барилдаанай кафедрын ахалагша багша В. Н. Иванов тэрэниие һурган һоридог юм.

Багшанарай институдай студент Василий Бровкин гурбадахи һуури эзэлбэ.

Сэхьень хэлэхэдэ нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, манай барилдаашад һүлэшэг үрэ дүнгүудые түйлаа гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Гадна манай командаһаа К. Пестерев, А. Маражтаев, Е. Аюшеев гэгшэд яһала һайнаар барилдаһан байна. Тиихэдэ энэ мүрысөөн манай барилдаашадай һорилго бэлэдхэдэ ушаржа байһан дутуу дунданнуудые элирүүлбэ. Нэн түрүүн хүбүүдэй урдаа табиһан зорилгонуудаа бэелүүлжэ шадаһагүй. Зариманиинь хүндэ хүшэр байдалда хүсэл зориггүйдэнэ. Эдэ бүхы дутуу дунданнуудые усадхахын тула бидэ, тренерүүд, оролдолго гаргаха ёнотойбди.

В. СЫДЕЕВ,
тренер.

НЮТАГАЙМНАЙ ХҮБҮҮНЭЙ ЕХЭ АМЖАЛТА

Гиир үргэлгын спортоор СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Серпухов хотодо болобо. Загарайн районой Шэнэ-Бэрэнэй дунда һургуулиин физкультурын багша, СССР-эй спортын мастер Сергей Леонов энэ мүрысөөндэ хабаадахадаа, 80 килограммай шэгнүүртэ ехэ илалта туйлаа.

Тренер Сергей Депановай һурагша энэ ехэ мүрысөөндэ СССР-эй хоёр рекорд шэнэлээ. Тэрэ хоёр түүдэй 2 гиирые 251 дахин түлхин үргэжэ, бүхы шэгнүүрэй атледүүдэй дунда ороной абсолютна рекорд тогтообо. Удаань зүүн болон баруун гараараа хоёр түүдэй гиирые 74 дахин үгзаран үргэжэ, дүн хамта 901 очко абахадаа, ороной дүрбэ дахин чемпион, Конотоп хотын спортын мастер Федор Усенкын хуушанай амжалтые 121 очкогоор үлүүлбэ.

Нёдондо Донецк хотодо үнгэргэгдэнэн СССР-эй чемпионадта С. Леонов командаараа илалта туйлаһан, Пермь хотодо Россин чемпион болоһон байгаа. Тиин мүнөө нютагаймнай хүбүүн үшөө нэгэ ехэ амжалта туйлаба бшуу.

М. БОРИСОВ.

ШАНГА ТЭМСЭЛДЭ

Эрэшүүлэй дунда волейболоор Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн долоон удэрэй туршада багшанарай институдай спортын зал соо болобо.

Чемпионой нэрэ зэргэдэ хуртэхын түлөө хубн заяан Захааминай «Динамо» болон Буряадай мебель бүтээгдэгын, модо болбосоруулгын комбинадай командануудай хоорондохи ...ига тэмсэлдэ шиидхэгдэнэн байгаа.

Захааминайхид имагтал таба дахин партидаа 17:15 тоотойгоор шүүгдэ, чемпионууд болобо. Гусиноозерск хотын «Шахтер» гурбадахи һуури эзэлээ.

Эхэнэрнүүдэй дунда волейболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эдэ удэрнүүдтэ хүдөө ажахын институдай спортын зал соо үргэлжэлжэ байна. Нёдондо жэлэй чемпион — кооперативна техникумэй «Байгал» команда нэгэдэхи турта технологическа институдай студентнэртэй наадахадаа, 1:3 тоотойгоор шүүгдэшоо. Студент басагад Захааминай «Динамо» командатай хамта тус тустаа 4 очкотой болоод, түрүү һуури эзэлжэ ябана.

Б. МИРОМАНОВ.

ТОБШОХОНООР...

БАРИЛДААН. Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн удэрнүүдтэ Дагестанай АССР-эй нинслэл — Махачкала хотодо эхилхэнь. Уласхоорондын классай спортын мастернууд Сергей Замбалов, Василий Миланханов, СССР-эй спортын мастернууд Доржо Халтанов, Андрей Матюнов, Владимир Актинов, Андрей Пестерев, Юрий Сандаков, Александр Бардаханов, Ромбо Шагдуржанов, Василий Баймеев, Андриян Анганов, Сергей Пашинский, Игорь Тютрин, Илья Гармаев болон бусад манай командын бүридэлдэ оруулагдана.

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар СССР-эй болон США-гай суглуулагдамал командануудан хоорондо нухэд ёоной мүрысөөн Холбоото Штадуудта үнгэргэдэхэ юм. Нютагаймнай хүбүүн — уласхоорондын классай спортын мастер Борис Будаев СССР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, тиниеэ ошоохой. Нухэд ёоной уулалганууд США-гай туроан нитадта үнгэргэдэхөөр харагдалгана.

БОКС. Залуушуулай дунда спортын эрхэ зуйлоор уласхоорондын ехэ мүрысөөн Монголоо киселэл хотодо эхилбэ. Манай республикын суглуулагдамал командын гишүүд — спортын мастернууд Степан Хорлоев, Улыгэ Цыренов, спортын мастерта наһандаадууд Александр Тангасов, Валерий Бардаев, Баяр Адушеев, Андрей Цыгытов болон бусад Улаан-Баатарай өнгэдэ гаража туладаха юм.

ҺУР ХАРБАЛГА. Ороной эрхим ... мүрысөөн дайхан Душанбе хотодо болобо. Олон союзна республикануудан 120 гаран мүрысөөндэ хабаадаа.

Мүрысөөнэй дүнгүүдэр РСФСР-эй Брэнчулэн, Мираныын эхэнэрнүүдэй суглуулагдамал команданууд илалта туйлаба. СССР-эй габьяата мастернууд — дэлхэйн чемпион Владимир Ефимов (Москва) ... «Мосфильм» ... мүрысөөндэ Бидраа Д... тэй уласхоорондын спортын ... Митрофанов (Россин ... Магадамал ... дэ оруулаг...

Нэн хэ... ануудай ... Россин ... Чебоксара ... Буряадай ... ститудай ... мастер Зоригшуулай ... нуудай ... гическа ... на, спортын ... Шутуковна ... боо ... раа. Баш... 29-дэ студентэр Гэрэлсэ... ла һаһнаан ... зал. Нуу... шагуйдэ... гурбан Р... луулагдамал ... гидэлдэ ... боо ВЦСП... ри ... хотодо эхэ... хабаадаа...

Б-М.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минутаа». 9.35—Мультфильмнууд. 10.05—«Гадание на бараньей лопатке»—уран һайханай фильм. 11.25—Шэнэ һонин. 11.35 — Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 12.35—Кинопанорама. 16.35—Шэнэ һонин. 16.50—Баримтата фильмүүд. 17.30 — Л. В. Бетховен. («Аппассионата»). 17.55—«16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 18.40—«Илагшад». 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «ТелеЭКО» журнал. 20.30 — Ехэшүүлдэ мультфильм. 20.50—Кинорежиссер Х. Нарлиевай фильмүүд. «Фраги—разлученный со счастьем». 1-дэхи сери. (Туркменфильм). 22.00—Время. 22.50—«Шатанууд»—уран һайханай публицистическэ дамжуулга. 00.20—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 00.40—Баскетбол. США-гай студентнэрэй чемпионадай түгэсэл.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үгтөөнэй гимнастика. 9.15—«Объективта — ан амитад». 9.35. 10.35—Юрэнэй биологи. 10.05, 12.00—Испан хэлэн. 11.05—«Кукрыниксүүдэй зохеол бүтээлнүүд». 11.35, 12.40—Биологи. 7-дохи класс. 12.30—«Эрдэм ухаан ба техникэ»—киножурнал. 13.05—«Софья Ковалевская»—3 серитэй уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 14.15—Шэнэ һонин. **Улаан-Удэ.** 18.05—Байгал (буряадаар). 18.30 — Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 18.45—Киноочерк. 19.05—Байгал. 19.25—«Танай 19.50—«Хана» 20.10—«Автом... кануудай ... нэн. Буузрос... харуулагдаха... Буряадай ... бүтээлнүүдэ... дамжуулга (6... —Соносолнуу... —«Амгалан ... шуул!» 21.15—... настика. 21.4... бариматата фи... Время. 22.50—... левская»—3 се... ханай фильм. ... —Баскетбол. С... нэрэй чемпио...

Кино, театрнуудта

БУРЯТСКИЙ ТЕАТР ДРАМЫ им. Х. НАМСАРАЕВА

Премьера — Еврипид. «Троянки»— в 19-30.

«ДРУЖБА»

«Воля Вселенной»— в 9-40, «Связь через Пиццерию»— в 11-20, 13-40, 16, 18-20, 20-40.

«ПРОГРЕСС»

Красный зал — «Дама с попугаем»— в 10, 12, 14, 16, 18, 20. Зеленый зал — «Эпизод в Западном Берлине»— в 9-40, 13-20, 15-20, 17-20, 19-20, 21-20, Чудесный лес»— в 11-40.

«ЭРДЭМ»

Мультфильмы — в 9-40, 12-40, «Дай лапу, друг!»— в 11-10, 14-10, «Беглецы»— в 15-40, 17-30, 19-40, 21-40.

«ОКТЯБРЬ»

«Калоши счастья»— в 9-40, «Связь через Пиццерию»— в 11, 13, 15, 17, 19, 21.

«АРШАН»

«Ико — отважный жеребенок» — в 15, «Рэггаим» (2 серии)— в 18-30, 21

«ВОСТОК»

«Золушка»— в 13-30, «Тот, кого ждет успех»— с 15, 17, 19, 21.

«БАЙКАЛ»

«Похищение в Тютюрлистане» — в 15-30, «Узник замка Иф» (фильм 1-й, ... 20-30

Видеозал «Пр...

«Языческая ... 15-10, «Сес: ... 11-40, «Позиц... ски»— в 13-20.

Видеозал «Окт...

«Приключения ... ки»— в 10, 14... ются все»— в ... Он»— в 13-10 ... казначея Ста...

ВИДЕОТЕКА (...

«Сказки ... «Жизнь и ... ключения Робин... в 12-20, «Игры ... льного возра... «Полет в стра... 15-50, «Черные ... 10.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора — 2-62-62. отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76; отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-34-05, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95. собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, п. Кырен—91-7-18, Северобайкальск—35-73, п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-00487. Заказ № 80. Индекс 04610

«СПОРТЛОТОГОЙ» ТИРАЖ

«45-һаа 6-ень тааха» ба «36-һаа 5-ень тааха» «Спортлотонуудай» 1989 оной апрелиин 2-то үнгэргэгдэнэн 14-дэхи тираж.

«45-һаа 6-ень тааха». 7 — классическа барилдаан, 9 — велоспорт шоссе, 12—гимнастика, 17—конькигаар урилдалгын спорт, 39—бадминтон, 41 — столой теннис.

«36-һаа 5-ень тааха». 6—дзюдогоор барилдаан, 9 — велоспорт шоссе, 25 шаргын спорт, 26—табан зуйлэй мурысөөн, 32—фигурна һолжоролго.

(ТАСС).